

Descendants of Ηλίας Δημήτριος Φλέσσας

Generation 1

1. **ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ¹ ΦΛΕΣΣΑΣ** was born in 1769 in Γαρδίκι, Καλαμών. He died on 23 Sep 1821 in Εφωνεύθη κατά την άλωση της Τριπόλεως. He married **ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ**.

Notes for Ηλίας Δημήτριος Φλέσσας:

Σημειώσεις ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΛΕΣΣΑΣ:

Άδελφος του Ποπαφλέσσα. Έγεννήθη στην Πολιανή το 1769. Άπο τούς προεστούς τής Έπορχίας Λεονταρίου.

Κατά τον Π. Άργυρόπουλο από το 1815 είχε έγκατασταθεί στή Σμύρνη ως έμπορος, έπέστρεψε δέ στην Πολιανή το έτος 1818.

Καίτοι δέν αναφέρεται ως "Φιλικός" είς το Άρχεϊόν Σέκερη, πρέπει να δεχθούμε ότι είχε μυηθή στα "μυστήρια τής έταιρείας" διότι ο Παπαφλέσσας, κατά το αρχείο του Σέκερη, τον ορίζει ανταποκριτή του, όταν ο τελευταίος έμυήθη είς τά τής έταιρείας.

Είς την εν Βαλτεσίω μάχην υπήρξε μετά των αδελφών του Νικήτα και Ιωάννου εκ τω ηγετών των Ελλήνων πολεμιστών. Κατά την άλωση της Τρομπολιτσάς εισήλθεν πρώτος είς την πόλιν επι κεφαλής των Μεσσηνίων δια της πύλης του Λεονταρίου, τραυματισθείς όμως καιρίως απέθανε μετά απο τρείς ημέρες.

Κατά αναφορά των τριών γιών του στις 24 Νοεμβρίου 1846 "...παρευρέθη είς διαφόρους μάχας και ίδίως είς την Καρύταιναν, Βαλτέσιον, Τρίπολιν όπου υπερασπιζόμενος γενναίως την τιμήν, την δόξαν και ελευθερίαν του Έλληνος, προσέφερεν εαυτόν τραυματισθείς βαρέως και θανών εκ τούτου."

Άναφέρεται ως Φιλικός είς τα Άρχεία τής Τσαρικής Άστυνομίας (βλ. Πελοπονν. Πρωτοχρονιά 1964 σελ. 342) 1817 Έπισόδειον Μονής Ρεκίτσας.

-1819 "Έλαβε μέρος στή μουσική σύσκεψη των οπλαρχηγών που έγινε στην Ίερά Μονή Βελανιδιάς, Κολαμάτας (Μαΐος 1819) όπου άνεκοινώθησαν σχέδια και αποφάσεις των έν Βουκουρεστίω Φιλικών σχετικώς μέ τήν προπαρασκευήν και τήν έν καιρώ έναρξιν του Άγώνος. (Γ. Άναπλιώτης: Το ημερολόγιον του Άγώνος έν Μεσσηνία. Καλαματα 1971. σελ.15)

-1821 21 Μαρτίου Στην άλωση της Καλαμάτας συμμετέχει έπικεφαλής 400 ανδρών. Είχε καταλάβει τα Καλύβια των Καλαμών όπου και εφώνευσεν τον διαφεύγοντα Τούρκο πρόκριτο και εμπειρικό ιατρό Μουράτ. Είναι ο Πρώτος Τούρκος που πέφτει απο τα πυρά της επανάσταεως του 1821.

Συμμετέχει στην πολιορκία τής Καρύταινας. Μετα τή διάλυσι του στρατοπέδου τής πολιορκίας, οι Τούρκοι πέρνουν τούς πολιορκημένους τής Καρύταινας και μεταβαίνουν είς Τρίπολιν. "... Τότε κατά το μέρος του Φραγκόβρυσου ήτο., Ηλίας Φλέσσας.. και τούς έτουφέκισαν ξέμακρα" (Φωτάκος. Άπομνημονεύματα. σελ.76)

ΒΑΛΤΕΤΣΙ: Ο Φωτάκος μας λέει : ". . . Τήν 16 Άπριλίου (1821) έπήγαμεν είς το Βαλέτσι (σ.σ. σύστασις στρατοπέδου, όπερ διελύθη) ήτο σχεδόν το όλον τής Πελοποννήσου ... όλοι οι καπεταναίοι τής Μάνης και τής Μεσσηνίας, ... ο 'Ηλίας Φλέσσας :..." (Φωτακος. βλ. σελ. 94,95) 12-13 Μαΐου 1821 Μάχη του Βαλτεσίου.

Τα ταμπούρια κρατούν 4 Φλεσσαίοι, με 845 άνδρες, ο Νικήτας και Ηλίας αδελφια του Παπαφλέσσα και οι δυό υιοί το Ηλία Δημήτριος και Γεώργιος, χιλίαρχοι.

Ο Κεχαγιάμπεης εγκαταλύπει το πεδίο της μάχης αφήνοντας πίσω του 514 νεκρούς και 635 τραυματίες. Έλληνες έπεσαν 4 και ετραυματίσθησαν

Ηλίας Δημ. Φλέσσας (Χρ. Παρασκευόπουλος, Ο Παπαφλέσσας και το Μανιάκι, Καλάμαι 1938)

Ο Αμβρόσιος Φραντζής στην Επίτομη Ιστορία της Αναγεννηθείσης Ελλάδος τόμος Β' σελις 15 και 16 αναφέρει

...Ο Ηλίας Φλέσσας ήτον ο μόνος όστις περιεφέρετο ατρόμως είς τά ταμπούρια τής εν Βαλτετζίω μάχης, και διανέμων φυσέκια είς τους μαχομένους Έλληνας, εμψυχώνων αυτούς, εφώναζε "Κτυπάτε αδελφια τούς εχθρούς και η νίκη είναι ιδική μας."

-28 Άπριλίου (1821) β! σύστασις στρατοπέδου Βαλτεσίου. "... Όλοι οι καπεταναίοι όσοι και προτύτερο έπέστρεψαν στο Βαλτέσι." (Φωτακος: δ.δ. σελ. 99)

ΤΡΙΠΟΛΙΣ:

Ο Φωτακος συνεχίζει: Κατά τήν σύστασιν του στρατοπέδου είς Άγ. Βλάσην (σ.σ. πολιορκία Τριπόλεως) είς τήν θέσιν "Μύτικας" μεταξύ άλλων οπλαρχηγών ο 'Ηλίας Φλέσσας μέ τούς Λεονταρίτας, ... (ο.δ. σελ. 146)

Ή πολιορκία τής Τριπολεως "στενεύει" Ο Κεφάλας έκράτει ... μεταξύ τής Πόρτας του Μιστρά και Λεονταρίου. ... Οι Φλεσσαίοι ... ,έπιασον πλησίον του Κεφάλα επάνω είς τήν Παλουκόραχιν."

Generation 1 (cont.)

(Φωτακος: ό.α. σελ.157, 158)

"Κατά τήν άλωση τῆς Τριπολεως εἰσείλθε πρώτος εἰς τήν πόλιν επικεφαλῆς τῶν Μεσσηνίων διά τῆς πύλης τοῦ Λεονταρίου, τραυματισθεῖς ὁμως καιρίως ἀπέθανε μετά τρεῖς ἡμέρας."

(Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ. τοῦ "Πυρσοῦ" Τομος ΚΔ σελ. 63)

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περί προκοδοτήσεως πινῶν ὀρφανῶν

ΟΘΟΝ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπί τῆ προτάσει τῆς Ἡμετέρας ἐπί τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας, ἀποφασίζομεν καί διατάττομεν τα ἐξῆς.

Εἰς τας Κυρίας Παναγιώταν καί Μαρίαν, θυγοτέρας τοῦ ποτέ σπλαρχηγοῦ Ἡλίας Φλέσια ἀδελφοῦ τοῦ Γρηγορίου Δίκαιου (Παπαφλέσα) να δοθῶσι χάριν προικοδοτήσεως καί εἰς λογαριασμόν τῶν ὅσων ἡ οἰκογένεια οὐτῶν ἔχει να λαμβάνη διά παλαιάς ἀπαιτήσεις καλλιεργήσιμος γῆ ἐκ τῶν διαθέσιμων ἐθνικῶν, ὅπου ἤθελον ζητήσῃ δραχμῶν τριῶν χιλιάδων πεντακοσίων αρ. 3500 διά μίαν ἔκτασιν κατ' ἐκτίμησιν.

Ἡ Ἡμετέρα ἐπί τῶν Οἰκονομικῶν

Ἐν Ἀθήναις, τήν 18(30) Σεπτεμβρίου 1842

ΟΘΩΝ

Ο Διευθυντής τῆς ἐπί τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείας Γ.Κ. Τισαμενός

(Φ.Ε.Κ. 21/1842. "Ἐκτακτον Παραρτημα σελ. 137)

Κατά τήν ἀπο 14/11/1846 ἀναφοράν τῆς χήρας συζύγου τοῦ Αἰκατερίνης: "ὁ Ἡλίας Φλέσσας, πρώτος μετοξύ τῶν κατά τήν Πελοπόννησον ἑταιριστῶν μηθεῖς τό μυστήριον τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας παρά τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ αἰμνήστου Γρηγορίου Φλέσσα δέν ἔλειψε νά ἐκπληρώσῃ πιστῶς τόν ὁποῖον ἔδωκεν ὄρκον. "Ὅθεν πρό τῆς Ἐπαναστάσεως κατηχήσας πολλούς πρός τόν σκοπόν τούτον, ἀμα ἀνεπετάθη ἡ Ἱερά τῆς Ἐλευθερίας σημαία, ἐνεδύθη τα ὄπλα τοῦ καί τρέχων εἰς τās διαφόρους ἀνάγκας τῆς πατρίδος, προεκινδύνευσεν καί οὐδένα λογιζόμενος τήν κατοναλισκομένην κατάστασίν τοῦ (=περιουσίαν) καί τήν ἀναγκαίαν εἰς τήν οἰκογένειάν τοῦ προστασίαν τοῦ.

Μέ τοιοῦτον ἀκραιφνή ζήλον προσφερόμενος παρῆυρέθη εἰς διαφόρους μάχας καί ἰδίως εἰς τήν Καρύταιναν, Βαλτέτσι, Τρίπολιν, ὅπου ὑπερασπιζόμενος γενναίως τήν τιμήν, τήν δόξαν καί τήν ἔλευθερίαν τοῦ Ἑλληνος προσέφερεν ἑαυτόν, πληγῶθεῖς βαρές (σημ: Μ.Η. Φερέτου: κτυπηθεῖς μέ μαχαίρι προφανῶς) καί θανῶν ἐκ τούτου." (Ἀρχεῖον Ἀντιγράφων Μ.Η. Φερέτου Κατά τήν αὐτήν ἡμερομηνίαν (14 Νοεμβρίου, 1846) τα παιδιά τοῦ Ἰωάννης, Παναγιώτης καί Ἡλίας ὑπέβαλον αἴτησιν πρός τήν ἐπί τοῦ ἀγῶνος ἐξεταστικήν ἐπιτροπήν καί ζητοῦν ὡς γνήσιοι κληρονόμοι τοῦ πατρός τῶν Ἡλίας καί τῶν ἀδελφῶν τῶν Γεωργίου καί Δημητρίου τῆν ἀνάλογον ἀποζημίωσιν.

"... ἐμυήθη εἰς τα μυστήρια τῆς ἑταιρείας μεταξύ τῶν πρώτων ὑπο τοῦ ὀδελφοῦ τοῦ Γρηγορίου ... προ τῆς ἑπαναστάσεως κατήχησε πολλούς ... ἀμα ἀνεπετάθη ἡ Ἱερά τῆς ἔλευθερίας μας σημαία ἐνδύθη τά ὄπλα καί τρέχων εἰς τας διαφορους ἀνάγκας τῆς πατρίδος προεκινδύνευσεν ... παρῆυρέθη εἰς διαφόρους μάχας καί ἰδία εἰς τήν Καρύταινα, Βαλτέτσι, Τρίπολιν ὅπου ... προσέφερεν ἑαυτόν πληγῶθεῖς βαρέως καί θανῶν ἐκ τούτου"

Αὐτά τα τρία ὄμματα προσέφερεν εἰς τόν Βωμόν τῆς Ἐλευθερίας ὁ οἶκος μας .

Τήν 12 Ἰουνίου 1865 ἡ Αἰκσατερίνη Χα Ἡλίας Φλέσσα δι' ἀναφοράς τῆς αἰτεῖται αὐξήσιν τῆς συντάξεώς τῆς ἀπό 25 σέ 100 δρ. Τήν 15ην Ἰουνίου 1865 ἔλαβεν ἀπάντησιν ἀπο τόν Δήμαρχον Καλαμών Μαυρομιχάλην ὅτι τῆς ἐγκρίνετε ἡ νόμιμη αὐξήση, "Ἀρρενα τέκνα τοῦ: Δημήτριος, ἔπεσε στό Μανιάκι, Γεώργιος, ἔπεσε στό Ναυπλιον, Ἰωάννης, Παναγιώτης καί Ηλίας .

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΜΑΝΙΑΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΣΗΝΙΟΥΣ

Ἡ ΝΙΚΗ ΣΤΟ ΒΑΛΤΕΤΣΙ ΤΗΣ 12-13 ΜΑΪΟΥ 1821

ΥΠὸ ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ

Ἡ νίκη τῆς 12-13 Μαΐου 1821 στο Βαλτέτσι ἀποτελεῖ τό φωτεινό ὀρόσημο, που θεμελίωσε τήν ἐλπίδα τῆς νίκης καί ἔδωσε τό ὄραμα τῆς λευτερίας στους ἑπαναστατημένους Ἑλληνες. Μανιάτες, Μεσσηνιοί καί λίγοι Ἀρκάδες οχυρωμένοι στα ταμπουρία τοῦ Βαλτετσίου, ἀμύνθησαν μέ ἐπιτυχία στις ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων τῆς Τριπολιτσάς, που ἀνέρχονταν περίπου σε 10-12.000 ἄνδρες ὑπὸ τῆν ἡγεσία τοῦ πολέμαρχου Κεχαγιάμπη Μουσταφά.

Generation 1 (cont.)

Πολλά επαναστατικά σώματα Ελλήνων οπλαρχηγών από διάφορα μέρη της Πελοποννήσου, που πολιορκούσαν την Τριπολιτσά, έσπευσαν να βοηθήσουν τους αμυνόμενους. Μετά από σκληρό αγώνα, βλέποντας οι Τούρκοι το ακατάβλητο των Ελλήνων που κρατούσαν τα ταμπούρια και τη συνεχή αύξηση των επιτιθεμένων επαναστατών που τους χτυπούσαν στις πλάτες τους, αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν.

Η επιστροφή τους στην Τριπολιτσά έγινε φυγή επονειδίστη και οι περήφανοι κατακτητές πετούσαν τα όπλα τους, για να φτάσουν γρηγορότερα και να ξασφαλίσουν καταφύγιο πίσω από τα τείχη της πρωτεύουσάς τους. Η νίκη ήταν αναμφισβήτητη όλων των Ελλήνων πολεμιστών. Ακόμη κι αυτοί που δεν πρόλαβαν να φθάσουν στο πεδίο της μάχης, με την απόμακρη παρουσία τους ενδυνάμωσαν το φόβο των Τούρκων, οι οποίοι υποχρεώθηκαν σε φυγή.

Αλλά οι Μανιάτες και οι Μεσσήνιοι που πρωταγωνίστησαν στον άθλο του Βαλτετσίου, παραγκωνίστηκαν και έμειναν θεατές στο στεφάνωμα ως νικητή του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Ο τελευταίος καρπώθηκε ολοκληρωτικά μια νίκη, από την οποία δεν του ανήκε παρά μόνο ένα μικρό μερίδιο. Σε μια αναφορά¹ της 26 Σεπτεμβρίου 1824 περιγράφεται για πρώτη φορά η νικηφόρος μάχη του Βαλτετσίου από τον Οιτυλιώτη Ηλία Τσαλαφατίνο και τον αδελφό του Ιωάννη Κατσανό², που πρωταγωνίστησαν στο θρίαμβο. Ο Ηλίας Τσαλαφατίνος είναι μια ξεχασμένη ηρωική μορφή της επανάστασης του 1821, ο οποίος στις ημέρες μας έπρεπε να έχει προβληθεί στους νέους σαν πρότυπο, αντί να καλύπτεται από το αδιαφανές πέπλο της λήθης ή ακόμη και της αγνωμοσύνης των Νεοελλήνων.

Μα κι αν ακόμη έχουμε να επιδείξουμε από την επανάσταση πολλούς γενναίους πολεμιστές, δεν υπάρχει άλλος απαλλαγμένος από αρχομανία και ιδιοτέλεια σαν τον Ηλία Τσαλαφατίνο. Αυτός είναι ο μοναδικός³ που δεν δέχτηκε το βαθμό του αντιστρατήγου που του απονεμήθηκε και όπως το δικαιολόγησε, μπορούσε πρόθυμα να πολεμά και χωρίς αυτό το αξίωμα. Όταν ακόμη η διοίκηση του χορήγησε 2.000 γρόσια, είπε το ανεπανάληπτο: "αν και πτωχός δεν τα δέχομαι, δια τον λόγον ότι το έθνος είναι πτωχότερον".

Στο απόσπασμα της αναφοράς αυτού του ηρωικού Μανιάτη για τη μάχη της 12-13 Μαΐου 1821 στο Βαλτέτσι περιλαμβάνονται τα ακόλουθα, αρχίζοντας την περιγραφή του από τα Βέρβена, στα οποία βρέθηκε στις αρχές του μήνα: "Εκείνον τον καιρόν ήλθε και ο μακαρίτης καπ. Κυριακούλης εις Δέρβена, και απεφασίσαμεν να πάμεν να παντήσωμεν τον μακαρίτην Μπεηζαντέ (Ηλία Μαυρομιχάλη) οπού ήτον εις του Πάπαρη, και οπού το εκρίναμεν εύλογον να πλησιάσω, καθώς ανταμώθημεν.

Ο μακαρίτης Κυριακούλης ήθελε να πάμε εις ένα βουνόν να είμαστε καρσί (κατ' ευθείαν απέναντι) εις τα Δέρβена, ο δε ήρωας Μπεηζαντές και εγώ ηθέλαμεν εις Βαλτέτζι, και έτζι υπήγαμεν, πηγαϊνάμενοι εκεί αμέσως ο Μπεηζαντές και ο Ηλίας Φλέσσας, και αυτός ήτονε ήρωας. Εξαλώθημεν πέτρες και ως το βράδυ ετελείωσαμεν του Κυριακούλη το ταμπούρι. Εις τον ίδιον καιρόν εμεράσαμεν τα ταμπούρια. Ο μακαρίτης Μπεηζαντές με τους δύο Φλεσσαίους επήραν το ειδικό τους. Ο δε Γιάννης Μπεηζαντές με Οικο<no>>μόπουλο και με Κεφάλια έπιασαν το άλλο, ο δε Κατζανός με τους <M>Πουραίους έπιασαν την εκκλησίαν, ο δε δυστυχής Τζαλαφατίνος μου δώσανε το έξω ταμπούρι, και μου δώσανε τους Καλαματιανούς, αλλ' η τύχη μου πριν να ανοίξη ο πόλεμος μία ημέρα μου ήλθον εβδομήντα πέντε Λεονταρίται, και αμέσως έβγαλα τους Καλαματιανούς και εκράτησα εκείνους.

Την άλλην ημέραν, εις τας τρεις η ώρα έφθασαν οι εχθροί. Οι Λεονταρίται είναι γενναίοι, μα αμαθείς και μου εδειλίασαν βλέποντας ένα πλήθος όπου μας εμβήκαν εις τις πλάτες, οπού ήτον ο ίδιος ο Κεχαγιαός. Ετότες τους ωρκώθηκα, ότι όποιος βουληθή να φύγη εγώ τον σκοτώνω και τους παίρνω και τους βάνω κάθε ένανε εις τον τόπον του, και όντας να βγάζουν τα κεφάλια τους από πάνω τους έκαμα του καθενός το μασγάλι του, και τους εδιόρισα τα μισά τουφέκια να αδειάζουν, και τα μισά να γεμίζουν, και αν δεν πρωτοβαρέσω εγώ εσείς να μην σεισθήτε.

Σας ορκώνομαι την ορμήν των Αρβανιτών έως διακόσια μπαίράκια όπου οι μπαρκαταραίοι έπεφταν, και κατόπιν οι άλλοι τα παίρνουν έως ήλθαν και μας τα στήσαν εις τα ταμπούρια μας, και από μέσα εμείς τους τα επήραμεν σκοτώνοντας όμως τους μπαρκαταραίους, αλλιώςικα δεν ηύρα τζαρές να κόψω την ορμήν, τους έδειξα την τέχνην των στρατιωτών με τις πέτρες, και ετότες εκόπηκε η ορμή τους. Οι καλοί Έλληνες σαν έμαθαν την τέχνην έριχναν λιθάρι υπέρ τας τρεις οκάδας. Τα άλλα ταμπούρια είπαν να πάς (απάνω) του Τζαλαφατίνου το ταμπούρι, μα βοήθεια δεν ημπορούνε να μου κάμουν διατί επολέμουνε όλα, και αν ήθελε πάγη το ειδικό μου ταμπούρι ο Θεός συγχωρέση και τα άλλα. Με το βασίλευμα του ήλιου ήλθε ιμτάτι (βοήθεια) ο μακαρίτης ο Ηλίας, ο Φλέσσας με τον αδελφό του Νικήτα". Για να γίνει κατανοητό το μέγεθος της συμβολής του καθενός στη νίκη του Βαλτετσίου, θα πρέπει να εξετάσουμε τα γεγονότα από την αρχή.

Όταν στις 23 Μαρτίου 1821 απελευθερώθηκε η Καλαμάτα, όπως ο Θ. Κολοκοτρώνης είπε στη διήγησή⁴ των απομνημονευμάτων του: "...εκάμαμε συνέλευσι, πόθεν να πρωτοκινήσωμε τα

Generation 1 (cont.)

στρατεύματα. Οι Καλαματιανοί εκατάφεραν τον Μπέη να πάμε εις την Κορώνη δια να μην βάλουν σπαθί οι Τούρκοι στους Χριστιανούς. Εγώ δεν εστρέχτηκα, είπα να πάμε εις την παλαιάν Αρκαδίαν, εις το κέντρο δια να βοηθούμε τους άλλους. Τότενες τους είπα: εάν μου δώσετε βοήθεια από τούτο το στράτευμα, καλώς, ειμή αναχωρώ να υπάγω εις το Κέντρο.

Είχα λάβει γράμμα από τον Κανέλο5, μ' επροσκαλούσε, ότι είχε 10.000 άρματα, και να έμβω επί κεφαλής...". Δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η ιδέα στροφής προς το κέντρο του Μοριά ήταν έμπνευση που ανήκε αποκλειστικά στο Θεόδωρο Κολοκοτρώνη. Η ανάγκη πολιορκίας της Τριπολιτσάς από τους επαναστάτες ήταν γνωστή από τα Ορλωφικά. Επειδή όμως ο Θ.

Κολοκοτρώνης γνώριζε άριστα τον τόπο, ανέλαβε να οδηγήσει τα Ελληνικά σώματα προς τα μεσόγεια και αρχικά προς το Λεοντάρι, όπου υπήρχε ισχυρή τουρκική παροικία, η οποία όμως αυτοβούλως ασφαλίστηκε στην Τρίπολη.

Από την Ανατολική Μάνη και την επαρχία του Μυστρά ένα μέρος υπό τους Γρηγοράκηδες βάδισε εναντίον του κάστρου της Μονεμβασίας, ενώ συγχρόνως ένα άλλο σώμα υπό τον Κυριακούλη Μαυρομιχάλη και τον Αντώνιο Νικολόπουλο στράφηκε προς το κέντρο της Πελοποννήσου και πήγε στη Βλαχοκερασιά, όπου και στις 10 Απριλίου διαλύθηκε από τους Τούρκους της Τριπολιτσάς.

Επίσης το στρατόπεδο των Βερβένων σχηματίστηκε από το δεσπότη Βρεσθένης Θεοδώρητο, τον Παναγιώτη Γιατράκο, τον Αναγνώστη Κοντάκη και τον Παναγιώτη Ζαφειρόπουλο κ.α.

Ακόμη η συγκέντρωση των Καλαβρυτινών στο Λεβίδι δεν έγινε με οδηγία ή εντολή του Θ.

Κολοκοτρώνη. Είναι άδικο να μονοπωλείται από έναν μια κίνηση που έγινε από πολλούς. Οι Πελοποννήσιοι καταδίωξαν τους Τούρκους της υπαίθρου και στη συνέχεια στράφηκαν προς τα γειτονικά τους κάστρα, ενώ όσοι δεν αντιμετώπιζαν κοντά τους Τούρκους κατευθύνθηκαν εναντίον της Τριπολιτσάς.

Είναι γνωστό ότι ο Θ. Κολοκοτρώνης με άνδρες του Μούρτζινου, και του Πετρόμπεη στράφηκε προς το κέντρο της Πελοποννήσου. Παράλληλα όμως και ανεξάρτητα από αυτόν βάδισε προς το Λεοντάρι και ο Ηλίας Μαυρομιχάλης με άλλους Μανιάτες. Τελικά στον Άγιο Αθανάσιο της Καρύταινας ο Θ. Κολοκοτρώνης με τους Μανιάτες εμπόδισαν με επιτυχία τους Τούρκους του Φαναρίου (Ολυμπίας) να περάσουν από τη γέφυρα και τους ανάγκασαν να διαβούν τον ποταμό με απώλειες ανθρώπων και ζώων.

Στη συνέχεια συγκεντρώθηκαν στην Καρύταινα πολλοί Έλληνες και πολιορκήσαν το κάστρο, στο οποίο εκτός από τους εντοπίους Οθωμανούς είχαν βρεί άσυλο και οι Τούρκοι της Ολυμπίας. Τουρκικός στρατός από την Τριπολιτσά την 1η Απριλίου ήρθε στην Καρύταινα σε βοήθεια των πολιορκουμένων και διέλυσε χωρίς δυσκολία το ελληνικό στρατόπεδο. Κατόπιν ο Θ. Κολοκοτρώνης, που παρουσιάζει από τότε τον εαυτό τους ως αρχηγό, έμεινε μόνος του στο Χρυσοβίτσι και αναγκάστηκε ο Παπαφλέσσας να του δώσει για συνοδό το Δημήτρουλα Δραγώνα από τη Σέλιτσα, για να μην τον φάνε οι λύκοι, όπως είπε. Από εκεί ο Θ. Κολοκοτρώνης συναντήθηκε στη Μαρμαριά με τους άλλους οπλαρχηγούς και όπως γράφειδ: "...εστείλαμεν διαταγείς εις την Μεσσηνίαν και Μιστρά, και εσυνάχθημεν εις του Μαρμαρά έως 1.200, και από εκεί να πιάσουμε το Βαλτέτζι όπου ήτον αγνάντια από τα Βέρβена, από το Χρυσοβίτσι και Αλονίσθηνα (Καρυτηνά ορδιά).

Στο Βαλτέτζι ευρίσκοντο ο Μούρτζινος, Γιατράκος, Κυριακούλης, Ηλίας Μπεηζαντές, Νικηταράς, Αναγνωσταράς, εγώ ήμουν επί κεφαλής...". Όταν στις 24 Απριλίου δέχτηκαν επίθεση του τουρκικού στρατού οι Έλληνες πάλι διαλύθηκαν. Στη διήγησή του για την πρώτη μάχη του Βαλτετσίου της 24 Απριλίου ο Θ. Κολοκοτρώνη αναφέρεται και στο αποτέλεσμα της 7: "...Το τουρκικό μέρος εκτυπήθη με το Γιατράκο, Κυριακούλη, Νικηταρά. Αυτοί υποχώρησαν, ετραβιούνταν, έφυγαν.

Εγώ ήλθα από πίσω, - επήγα και εγώ τον τορόν εκείνων. Φθάνοντας μερικοί του Πέτροβα και Σιώρη οι Τούρκοι άχισαν και έκαιγαν το Χωριό - τους φώναξα: σταθείτε γεροί, γιατί θα μας πνίξουν. Εστάθημεν 30, λαβώνομεν ένα μπαίραχτάρι. Ετζάκισαν οι Τούρκοι. Έφθασεν από τα Βέρβена, Πιάνα και Χρυσοβίτσι μεντάτι, τους 'γυρίσαμεν, τους κυνηγήσαμεν εις τον Κάμπον, κάτω από την Βολέτταν (Μάκρη) μισή ώρα μακρά από την Τριπολιτζά...". Ο Αμβρόσιος Φραντζής8 περιγράφει διαφορετικά την έκβαση της μάχης: "...ούτω δε εξεστράτευσαν εκ Τριπολιτσάς υπέρ τας 7.000 Οθωμανοί πεζοί τε και ιππείς, τους οποίους ιδόντες οι Έλληνες, τω όντι διελύθησαν άνευ τινός αντιστάσεως.

Οι δε Οθωμανοί κατεδίωξαν τους Έλληνες μέχρι τινός, και εσύναξαν αιγοπρόβατα, ίππους βόας, αγελάδας και λοιπά ζώα αρκετής ποσότητος, δια να μεταφέρωσιν εις την Τριπολιτζάν. Κατ' εκείνην όμως την στιγμήν φθάσας ο Δ. Πλαπούτας με 450, και ευρών τους Οθωμανούς διηρημένους δια την σύναξιν των ζώων επέπεσεν επί της Οθωμανικής πτέρυγος, ήτις ετράπη εις φυγήν. Ευθύς δ' επανελθόντες και οι λοιποί Έλληνες, οίτινες έμενον εκεί πλησίον εις τας ορεινάς θέσεις, κατεδίωξαν τους Οθωμανούς άνευ ζημίας θανάτου, ελευθερώσαντες μόνον τα ζώα, χωρίς να αφήσουν ούτε

Generation 1 (cont.)

καν ολίγα δια να ωφεληθούν οι Οθωμανοί..." Από τον Φωτάκο, υπασπιστή του Θ. Κολοκοτρώνη, πληροφορούμεθα τα ακόλουθα: "...Οι τούρκοι μας επήραν το χωρίον Βαλτέτσι και μας έσπρωξαν κατά το βορεινόν μέρος σιμά του χωριού, όπου είναι ο δρόμος των Αραχαμιτών. Εκεί επολέμησαν μόνοι των οι μεγάλοι καπεταναίοι και τους εσταμάτησαν, άλλως έπιαναν ζωντανόν τον Κυριακούλη ... Οι καπεταναίοι τότε δεν είχαν ακόμη αναγνωρισθή καλά από τον λαόν. Κάθε χωρίον είχε ιδικόν του καπετάνιον, και δεν επαρχώρει εις κανένα άλλον την αρχηγίαν, ούτε οι γείτονές των ακολουθούν άλλον τινά. Τότε ως επι το πλείστον ήσαν ομάδες συγγενικά. Μόνον η Καρύταινα είχε αρχηγούς τους Δεληγιανναίους. Μετά δε την μάχην του Βαλτετσίου ο Κανέλλος Δεληγιάννης, ως είπαμεν, ανωτέρω επαρχώρησεν την αρχηγίαν της Καρύταινας εις τον Θ. Κολοκοτρώνη. Έπειτα όμως οι Έλληνες έδιδαν την αρχηγίαν εις τους Μανιάτας καπεταναίους, τον Κυριακούλην και Ηλίαν Μαυρομιχάλη, και Μούρτσινον ως μάλλον εμπειροπολέμους, όταν αυτοί ευρίσκοντο εις τα στρατόπεδα, διότι και οι Τούρκοι τους εφοβούντο...

Την ακόλουθον ημέραν οι στρατιώται εδειλίασαν, άρχισαν να φεύγουν και κανένας εκτός των καπεταναίων δεν εξημερώθηκεν...Κανείς δεν δύναται να περιγράψη τα κλαύματα του Κολοκοτρώνη εις την περίστασιν αυτήν, μόνος με δέκα ανθρώπους έμεινεν. Επήραν και αυτοί τα άρματα των και ένα σουγλί εις το χέρι δια ραβδί να μη γλυστρούν, διότι ο τόπος ήτον από βροχήν και κατήφορος..." Από τα ανωτέρω φαίνεται ότι η πρώτη μάχη του Βαλτετσίου, όπου ο Θ. Κολοκοτρώνης φέρεται ως αρχηγός, ετελείωσε με αποτυχία, διάλυση των στρατευμάτων και κλάματα του ίδιου. Έκτοτε οι Έλληνες εμπιστεύονταν τους Μανιάτες και δέχονταν μόνο μαζί τους να αντιμετωπίσουν τους Τούρκους.

Την εκ νέου εγκατάσταση Ελλήνων στο Βαλτέτσι, όπως αναφέρεται, συνέστησε και ο Θ. Κολοκοτρώνης με επιστολή του. Ο ίδιος κατείχε το Χρυσοβίτσι, ενώ στη θέση της Πιάνας είχε στρατοπεδεύσει ο Κανέλλος Δεληγιάννης, ο Δημήτριος Πλαπούτας κ.ά. Οι τρεις αυτές θέσεις μπορούσαν να αλληλοβοηθούνται εύκολα σε περίπτωση τουρκικής προσβολής, γιατί το στρατόπεδο των Βερβαίνων ήταν κάπως απομακρυσμένο.

Φθάνοντας στο Βαλτέτσι10 ο Ηλίας Μαυρομιχάλης έδωσε το παράδειγμα, βάζοντας το πρώτο λιθάρι, για να χτιστεί κλειστό ταμπούρι, το οποίο θα ήταν ασφαλέστερο και ακολουθήσαν όλοι με ενθουσιασμό, ώστε την ίδια ημέρα είχε τελειώσει η κατασκευή του. Σε αυτό το ταμπούρι, που πρέπει να ήταν το ανατολικό, κλείστηκε ο Κυριακούλης Μαυρομιχάλης με 120 Μανιάτες, ανάμεσα στους οποίους ήταν ο Πρωτοσύγκελλος Μελέτιος Φραγκίσκος από την Αρεόπολη και η Μανιάτισσα χήρα Σταυριάνα Σάββαινα.

Στο επόμενο ταμπούρι οχυρώθηκαν ο Ηλίας Μαυρομιχάλης με τον Ηλία και το Νικήτα Φλέσσα από την Πολιανή, αδελφούς του Παπαφλέσσα, με 250 άνδρες. Σε ένα βορεινό ταμπούρι κλείστηκε ο Ιωάννης Μαυρομιχάλης με τον Αναγνώστη Οικονομόπουλο από το Κουρτσαούση (Σπερχογεία), τον Παναγιώτη Κεφάλα από το Δυρράχη, τον παλαιό κλέφτη Γερο-Μήτρο Πέτροβα από τη Γαράντζα - που χαρακτηρίζεται ως το καλύτερο τουφέκι της Μεσσηνίας - το Δημήτριο Παπατσώνη από το Ναζίρι της Μεσηνίας και τον Αθανάσιο Σιώρη με τους Κατριβάνους από το Ίσαρι της Αρκαδίας με 330 άνδρες.

Στην εκκλησία οχυρώθηκε ο Ιωάννης Κατσανός με Μανιάτες και οι Μπουραίοι από τους Κωνσταντίνους με 70 άνδρες. Στο πιο απομακρυσμένο ταμπούρι, πιθανώς το δυτικό, κλείστηκε ο Ηλίας Τσαλαφατίνος με Μανιάτες και 75 Λεονταρίτες, που τότε η πατριδα τους υπαγόταν στη Μεσσηνία. Συνολικά οι Έλληνες υπολογίζονται σε 850-1.200. Το πρωί της 12ης Μαΐου το πρώτο Τουρκικό τμήμα υπό τον Τουρκοβαρδουνιώτη Ρουμπή κατευθύνθηκε προς το Βαλτέτσι. Στους Τούρκους υπήρχε η βεβαιότητα ότι θα μπορούσαν εύκολα να διαλύσουν το Ελληνικό στρατόπεδο και να συνεχίσουν την πορεία τους προς τη Μεγαλόπολη (Σινάνου).

Για το λόγο αυτό ένα άλλο τουρκικό τμήμα πήγε στους Αραχαμίτες, για να εμποδίσει την υποχώρηση των υπερασπιστών του Βαλτετσίου. Ένα ακόμη τμήμα κατευθύνθηκε στη θέση Καλογεροβούνι για να εμποδίσει τη βοήθεια από το στρατόπεδο των Βερβαίνων και αν χρειαζόταν να δώσει βοήθεια στο Ρουμπή.

Το κύριο σώμα του τουρκικού στρατού υπό τον Κεχαγιάμπη Μουσταφά έφθασε στη θέση Φραγκόβρυσο και συνέχισε προς την Κανδρέβα (Ασέα), αλλά επειδή η επιχείρηση στα Ταμπούρια δεν ήταν ευνοϊκή για τους Τούρκους, αντί να συνεχίσει προς τη Μεγαλόπολη στράφηκε προς το Βαλτέτσι.

Από το Χρυσοβίτσι κατέβηκε αρχικά το σώμα του Κολοκοτρώνη και κατέλαβε θέση βόρεια του Βαλτετσίου, απέναντι από το ταμπούρι του Μητρο-Πέτροβα. Στη συνέχεια από την Πιάνα έφθασε το τμήμα του Δημητρίου Πλαπούτα-Κολιόπουλου στα βορειοανατολικά των οχυρωμάτων του Βαλτετσίου και όλοι μαζί χτύπησαν τα νώτα των Τούρκων.

Όταν έφθασε ο Κεχαγιάμπης από τα δυτικά στο Βαλτέτσι, χτύπησε τα νώτα του τμήματος του Κολοκοτρώνη, ο οποίος αναγκάστηκε να συμπτυχθεί. Ο ίδιος ανέφερε στη διήγησή του11: "...Ημείς

Generation 1 (cont.)

οι 800 εδυναμώσαμε τον τόπον για να μη μας πάρουν τα οπίσθια οι Τούρκοι...". Ο Θ. Κολοκοτρώνης διηγείται την παροχή βοήθειας στους αγωνιστές των ταμπουριών, αλλά αυτά τα οποία είπε, σε συνδυασμό με τα ιστορούμενα από το Φωτάκο φαίνονται υπερβολικά και ο ίδιος δεν θα έφθασε ποτέ στα ταμπούρια¹²: "... Το βράδυ παίρνω μερικούς και πάγω εις το Καταράχι οπού ήτον οι σημαίες των Τουρκών.

Επήγα κοντά, τους 'τουφέκισα, με δίδουν 4 τουφέκια, - οι Έλληνες οπίσω δεν εκατάλαβαν -: ζωντανούς θα σας πιάσω, εγώ είμαι ο Κολοκοτρώνης! - τι είσαι σύ; - ο Κολοκοτρώνης. Άδειασαν τον τόπον. Τότε εμβήκαμεν εις το Βαλτέτσι, εδώσαμε φυσέκια, ψωμί, ό,τι αναγκαία σε εκείνους...". Ακούγεται σαν παραμύθι, πως στο άκουσμα του ονόματός του οι Τούρκοι σκόρπισαν, για να περάσει ο Θ. Κολοκοτρώνης. Από το στρατόπεδο των Βερβαίων έφθασαν τις νυκτερινές ώρες διάφοροι οπλαρχηγοί του Παν. Γιατράκου¹³. Μεταξύ αυτών ήταν και ο Αντώνιος Μαυρομιχάλης ο οποίος στάθηκε απέναντι από τα Μαυρομιχαλαίικα ταμπούρια και έστειλε στους πολιορκημένους ολιγάριθμη δύναμη με εφόδια υπό τον Βαρβιτσιώτη και τον Δημήτριο Πουλικάκο¹⁴. Στο ταμπούρι του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη ήταν και η Μανιάτισσα χήρα Σταυριάννα Σάββαινα, η οποία στη διάρκεια της μάχης μετεκινείτο από ταμπούρι σε ταμπούρι και μοίραζε φυσέκια στους στρατιώτες. Αναφέρεται επίσης σε πιστοποιητικό που της χορήγησε ο Κυριακούλης Μαυρομιχάλης ότι: "...καθώς δεν έλλειψε και εις του Βαλτετσίου τον πόλεμον μαχομένη γενναιότατα δια την πατρίδα, σκοτώνοντας με το χέρι της δύο εχθρούς...".¹⁵.

Τη δεύτερη ημέρα της μάχης οι Τούρκοι έστησαν κανόνια για να χτυπήσουν το ταμπούρι του Ηλία Μαυρομιχάλη, αλλά δεν είχαν ευστοχία και αντίθετα οι βολές τους έπεφταν επάνω στο στράτευμα του Ρουμπή. Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, βλέποντας οι Τούρκοι ότι οι Έλληνες συνεχώς αυξάνονται πίσω τους, άρχισαν να απέρχονται, αλλά δεν άργησε να ακολουθήσει καταδίωξη και ταπείνωση.

Η Ελληνική επανάσταση είχε οριστικά θεμελιωθεί. Οι ηρωικοί Μανιάτες και Μεσσήνιοι, που αμύνθηκαν στα ταμπούρια του Βαλτετσίου και χάρισαν στο έθνος μια περίλαμπρη και μοναδική νίκη, όμως παραγκωνίστηκαν και η προσφορά τους στην πατρίδα αλλοτριώθηκε από τον Θ. Κολοκοτρώνη και τους υμνητές του. Με ευλάβεια και δέος ας τους προσφέρουμε τούτη τη σελίδα ως μνημόσυνο ευγνωμοσύνης.

Παραπομπές 1. ΓΑΚ, Υπουργ. Πολέμου, φάκ. 29, έγγρ. 0452.

Οι απόγονοί του εγκαταστάθηκαν στην Καλαμάτα.³ Ν.Σπηλιάδη, Απομνημονεύματα, τόμ. Α', σ. 512.4. Θ.Κολοκοτρώνη, Διήγησις συμβάντων της Ελληνικής Φυλής, Αθήναι 1846, σ. 52.5.

Ο Κανέλλος Δεληγιάννης μετά τη διάλυση του στρατοπέδου της Καρύταινας χρησιμοποίησε ως εκτελεστική δύναμη τον Ηλία Τσαλαφατίνο για να στρατολογήσει. Στην ίδια αναφορά υπάρχει περικοπή που λέγει: "...ο Άγιος Αρχιμανδρίτης (Παπαφλέσσας) ήταν εκεί (Πάπαρη) με έστειλε με εικοσιέξη Σπαρτιάτας και με τον Κανέλλο Δεληγιάννην.

Σε ορκώνομαι, ότι αν ήθελε μη υπάγω ούτε ένα τουφέκι δεν ήθελεν έβγη, αλλά στέλνοντας τους ανθρώπους μου από τα βουνά εμαζώξαμεν μερικά άρματα εις το Διάσελον" (της Αλωνίσταινας). Βλέπε Κ.Δεληγιάννη, Απομνημονεύματα, τόμ. Α', σ. 178.6. Θ.Κολοκοτρώνη, ό.π., σ. 65.7. ό.π., σ. 65.8. Αμβρ. Φραντζή, Επιτομή Ιστορίας της Αναγεννηθείσης Ελλάδος, τόμ. Β', σ. 12.9.

Φωτάκου, Απομνημονεύματα περί της Ελληνικής Επανάστασεως, Αθήνα 1960, σ. 96-7.10.

Η μάχη στο Βαλτέτσι της 12-13 Απριλίου έχει περιγραφεί από αρκετούς συγγραφείς με πολλές παραλλαγές. Α.Φραντζή, ό.π., σ. 15 κ.ε. Θ.Κολοκοτρώνη, ό.π., σ. 68, Ν.Σπηλιάδη, Απομνημονεύματα, τόμ. Α', σ. 134, Σ.Τρικούπη, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, Αθήνα 1959, τόμ. Α', σ. 233, Φωτάκου, ό.π., σ. 113, Κ.Δεληγιάννη, ό.π., σ. 210, Μ.Οικονόμου, Απομνημονεύματα, τόμ. Α', σ. 101,

Ιω.Γιανναροπούλου, Διήγησις Σπαρτιάτου τινός ονομαζομένου Ηλία Σαλαφατίνου, Πρακτικά Α' Συνεδρίου Λακωνικών Μελετών, Αθήναι 1982, σ. 142. Της Ιδίας, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως υπό Ρήγα Παλαμήδη, Μνημοσύνη 2(1968-9) 388.

Δ.Κόκκινου, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, Έκδ. Μέλισσα, τόμ. Β', σ. 174. Εκδοτικής Αθηνών, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμ. ΙΒ', σ. 117.11. Θ.Κολοκοτρώνη, ό.π., σ. 68.12.

Θ.Κολοκοτρώνη, ό.π., σ. 68 και Φωτάκου, ό.π., σ. 115, "...έστειλε μέσα με εντοπίους Έλληνας, τους οποίους είχε εκεί ετοιμούς, τροφάς και ό,τι άλλο ήθελεν...".¹³ Α.Φωτοπούλου.

Οι Γιατράκοι του 1821, Αθήνα 2001, τόμ. Α', σ. 116.14. Ιω.Γιανναροπούλου, Πρακτικά, ό.π., σ. 143.15. Ιω.Γιανναροπούλου, Μνημοσύνη, 2(1968-9)391 και Κ.Κοτσώνη, Κυριακούλης Πιέρου Μαυρομιχάλης Λακωνικά Σπουδαί 14 (1998) 234.

Η λαϊκή μούσα ευγνωμονούσα προς τους μεγάλους πατριώτας, Φλεσσαίους, αφιέρωσε το κάτωθι δημοτικό τραγούδι

Τ' αηδόني το περίφανο, με την γλυκιά λαλιά του,

Generation 1 (cont.)

στον Πλάτανο του Βαλτετσιού κατέβη απ' την χαρά του.
Γαλιάντρα περασ' απ' εκεί, στέκει και το ρωτάει,
Αηδόνι γιατί χαιρέσαι, καί τόσο καμαρώνεις
και την Γλυκιά σου την λαλιά στον πλάτανο απλώνεις;
Κατέβηκα στον πλάτανο να ιδώ τα παληκάρια
που πολεμούν με την Τουρκιά σ' τάγρια λιοντάρια.
Να καμαρώσω τους Αετούς με τ' ασημάρματά τους,
με τα χρυσά σαπράζια τους και με την λεβεντιά τους.
Είναι οι αετοί της Πολιανής, καί του Μωριά καμάρι,
είν' τά παιδιά της Φλέσσαινας, παληκαριά καί χάρι,
Δεν τα τρομάζει η Αραπιά, τουφέκια και κανόνια,
ωσάν λιοντάρια πολεμούν εδώ και τόσα χρόνια.
Καί οι Αετοί της Πολιανής γυρίζουν και του λένε,
Αηδόνι μας περίφανο κελαιδίησε λιγάκι,
ώς που νά ρθή ή άγια στιγμή να φύγη το φαρμάκι
Πού μέσα έχει η καρδούλα μας εδώ και τόσα χρόνια,
μάχουμε ελπίδα στο Θεό, να μή μας μείνη αιώνια.
Κυπαρισσένια έχουν κορμιά
και τα σπαθιά των Δαμασκιά.
Στις πέτρες τ' ακονίζουνε
και τους εχθρούς θερίζουνε.

Notes for Αικατερίνη:
Εθνική Βιβλιοθήκη Αθηνών
Τμήμα Χειρογράφων
Φάκελος # 22

Αριθ. Πρωτ. 4699

Αναφορά Αικατερίνης χήρας Ηλιού Φλέσσα κατοίκου Πολιανής περι αυξησεως τής συντάξεώς της
εν Καλάμαις τή 12 Ιουνίου 1865

Βλέπε πιστοποιητικό του Δημάρχου Καλαμών Γεωργίου Μαυρομιχάλη της 16 Ιουνίου 1865

Βασίλειον Τής Ελλάδος
Δήμαρχος Καλαμών

Πιστοποιείότι, ή Αικατερίνα χήρα Ηλιού Φλέσσα.....

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ

Η νίκη της 12-13 Μαΐου 1821 στο Βαλτέτσι αποτελεί το φωτεινό ορόσημο, που θεμελίωσε την ελπίδα της νίκης και έδωσε το όραμα της λευτεριάς στους επαναστατημένους Έλληνες.

Υπό Σταύρου Γ. Καπετανάκη

Μανιάτες, Μεσσήνιοι και λίγοι Αρκάδες οχυρωμένοι στα ταμπούρια του Βαλτετσιού, αμύνθηκαν με επιτυχία στις επιθέσεις των Τούρκων της Τριπολιτσάς, που ανέρχονταν περίπου σε 10-12.000 άνδρες υπό την ηγεσία του πολέμαρχου Κεχαγιάμπεη Μουσταφά. Πολλά επαναστατικά σώματα Ελλήνων οπλαρχηγών από διάφορα μέρη της Πελοποννήσου, που πολιορκούσαν την Τριπολιτσά, έσπευσαν να βοηθήσουν τους αμυνόμενους. Μετά από σκληρό αγώνα, βλέποντας οι Τούρκοι το ακατάβλητο των Ελλήνων που κρατούσαν τα ταμπούρια και τη συνεχή αύξηση των επιτιθεμένων επαναστατών που τους χτυπούσαν στις πλάτες τους, αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν. Η επιστροφή τους στην Τριπολιτσά έγινε φυγή επονειδίστη και οι περήφανοι κατακτητές πετούσαν τα όπλα τους, για να φτάσουν γρηγορότερα και να εξασφαλίσουν καταφύγιο πίσω από τα τείχη της πρωτεύουσας τους.

Η νίκη ήταν αναμφισβήτητη όλων των Ελλήνων πολεμιστών. Ακόμη κι αυτοί που δεν πρόλαβαν να φθάσουν στο πεδίο της μάχης, με την απόμακρη παρουσία τους ενδυνάμωσαν το φόβο των Τούρκων, οι οποίοι υποχρεώθηκαν σε φυγή. Αλλά οι Μανιάτες και οι Μεσσήνιοι που πρωταγωνίστησαν στον άθλο του Βαλτετσιού, παραγκωνίστηκαν και έμειναν θεατές στο

Generation 1 (cont.)

στεφάνωμα ως νικητή, του Θεόδωρου, Κολοκοτρώνη. Ο τελευταίος καρτώθηκε ολοκληρωτικά μια νίκη, από την οποία δεν του ανήκε. παρά μόνο ένα μικρό μερίδιο.

Σε μια αναφορά (1) της 26 Σεπτεμβρίου 1824 περιγράφεται για πρώτη φορά η νικηφόρος μάχη του Βαλτετσίου από τον Οϊτυλιώτη Ηλία Τσαλαφατίνο και τον, αδελφό του Ιωάννη Κατσανό (2), που πρωταγωνίασαν στο θρίαμβο.

Ο Ηλίας Τσαλαφατίνος είναι μια ξεχασμένη ηρωική μορφή της επαναστάσεως του 1821, ο οποίος στις ημέρες μας έπρεπε να έχει προβληθεί ατούς νέους σαν πρότυπο, αντί να καλύπτεται από το αδιαφανές πέπλο της λήθης ή ακόμη και της αγνωμοσύνης των Νεοελλήνων. Μαι κι αν ακόμη έχουμε να επιδείξουμε από, την επανάσταση πολλούς γενναίους πολεμιστές, δεν υπάρχει άλλος απαλλαγμένος από αρχομανία και ιδιοτέλεια σαν τον Ηλία Τσαλαφατίνο. Αυτός είναι ο μοναδικός (3) που δεν δέχτηκε το βαθμό του αντιστράτηγου που του απονεμήθηκε και όπως το δικαιολόγησε, μπορούσε πρόθυμα να πολεμά και χωρίς αυτό το αξίωμα. Όταν ακόμη η διοίκηση του χορήγησε 2.000 γρόσια, είτε το ανεπανάληπτο: 'αν και πτωχός δεν τα δέχομαι, δια τον λόγον ότι το έθνος είναι πτωχότερον.

Στο απόσπασμα της αναφοράς αυτού του ηρωικού Μανιάτη για τη μάχη της 12-13 Μαΐου 1821 στο Βαλτέτσι περιλαμβάνονται τα ακόλουθα, αρχίζοντας την περιγραφή του από τα Βέρβена, στα οποία βρέθηκε στις αρχές του μήνα.

Εκείνον τον καιρόν ήλθε και ο μακαρίτης καπετάν Κυριακούλης εις Δέρβена, και απεφασίσαμεν να πάμεν ν' απαντήσωμεν τον μακαρίτην Μπεηζαντέ (Ηλία Μαυρομιχάλη) οπού ήταν εις του Πάπαρη. και οπού το εκρίναμεν ευλογον να πλησιάσω, καθώς ανταμώθημεν. Ο μακαρίτης Κυριακούλης ήθελε να πάμε εις ένα βουνόν να είμαστε καρσί (κατ' ευθείαν απέναντι) εις τα Δέρβена, ο δε ήρωας Μπεηζαντές και εγώ ηθέλαμεν εις Βαλτέτζι, και έτζι υπήγαμεν, πηγαινάμενοι εκεί αμέσως ο Μπεηζαντές και ο Ηλίας Φλέσσας, και αυτός ήταν ήρωας.

Εξαλώθημεν πέτρες και ως το βράδυ ετελειώσαμεν του Κυριακούλη το ταμπούρι. Εις τον ίδιον καιρόν εμεράσαμεν τα ταμπούρια. Ο μακαρίτης Μπεηζαντές με τους δύο Φλεσσαίους επήραν το εδικό τους. Ο δε Γιάννης Μπεηζαντές με Οικονομόπουλο και με Κεφάλια έπιασαν το άλλο, ο δε Κατζανός με τους Πουραίους έπιασαν την εκκλησιάν, ο δε δυστυχής Τζαλαφατίνος μου δώσανε το έξω ταμπούρι, και μου δώσανε τους Καλαματιανούς, αλλ' η τύχη μου πριν να άνοιξη ο πόλεμος μία ημέρα μου ήλθον εβδομήντα πέντε Λεονταρίται, και αμέσως έβγαλα τους Καλαματιανούς και εκράτησα εκείνους. Την άλλην ημέραν εις τας τρεις η ώρα έφθασαν οι εχθροί. Οι Λεονταρίται είναι γενναίοι, μα αμαθείς και μου εδειλίασαν βλέποντας ένα πλήθος όπου μας εμβήκαν εις τις πλάτες, οπού ήτον ο ίδιος ο Κεχαγιάς. Ετότες τους ωρκώθηκα, ότι όποιος βουληθή να φύγη εγώ τον σκοτώνω και τους παίρνω και τους βάνω κάθε έναν εις τον τόπον του, και όντας να βγάζουν τα κεφάλια τους από πάνω τους έκαμα του καθενός το μασγάλι του, και τους εδιόρισα τα μισά τουφέκια να αδειάζουν, και τα μισά να γεμίζουν, και αν δεν πρωτοβαρέσω εγώ εσεις να μην σεισθήτε. Σας ορκώνομαι την ορμήν των Αρβανιτών έως διακόσια μπαϊράκια όπου οι μπαρακταραίοι έπεφταν, και κατόπιν οι άλλοι τα παίρνουν έως ήλθαν και μας τα στήσαν εις τα ταμπούρια μας, και από μέσα εμείς τους τα επήραμεν σκοτώνοντας όμως τους μπαρακταραίους, αλλιώςικα δεν ήυρα τζαρές να κόψω την ορμήν, τους εδειξα την τέχνην των στρατιωτών με τις πέτρες, και ετότες εκόπηκε η ορμή τους. Οι καλοί Έλληνες σαν έμαθαν την τέχνην έριχναν λιβάρι υπέρ τας τρεις οκάδας. Τα άλλα ταμπούρια είπαν να πάς (απάνω) του Τζαλαφατίνου το ταμπούρι, μα βοήθεια δεν ημπορούνε να μου κάμουν διατί επαλέμουνε όλα, και αν ήθελε πάγη το εδικό μου ταμπούρι, ο Θεός συγχώρεση και τα άλλα. Με το βασίλευμα του ήλιου ήλθε ιμτάτι (βοήθεια) ο μακαρίτης ο Ηλίας, ο Φλέσσας με τον αδελφό του Νικήτα".

Για να γίνει κατανοητό το μέγεθος της συμβολής του καθενός στη νίκη του Βαλτετσίου, θα πρέπει να εξετάσουμε τα γεγονότα από την αρχή. Όταν στις 23 Μαρτίου 1821 απελευθερώθηκε η Καλαμάτα, όπως ο Θ. Κολοκοτρώνης είπε στη διήγηση (4) των απομνημονευμάτων του: "εκάμαμε συνέλευσι, πόθεν να πρωτο κινήσαμε τα στρατεύματα. Οι Καλαματιανοί εκατάφεραν τον Μπέη να πάμε εις την Κορώνη δια να μην βάλουν σπαθί οι Τούρκοι στους Χριστιανούς. Εγώ δεν εστρέχηκα, είπα να πάμε εις την παλαιάν Αρκαδιάν, εις το κέντρο δια να βοηθούμε τους άλλους. Τότενες τους είπα: εάν μου δώσετε βοήθεια από τούτο το στράτευμα, καλώς, ειμή αναχωρώ να υπάγω εις το κέντρο. Είχα λάβει γράμμα από τον Κανέλο (5), με προσκαλοῦσε, ότι είχε 10.000 άρματα, και να έμβω επί κεφαλής"

Δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η ιδέα στροφής προς το κέντρο του Μοριά . ήταν έμπνευση που ανήκε αποκλειστικά στο Θεόδωρο Κολοκοτρώνη. Η ανάγκη πολιορκίας της Τριπολιτσάς από τους επαναστάτες ήταν γνωστή από τα Ορλωφικά. Επειδή όμως ο Θ. Κολοκοτρώνης γνώριζε άριστα τον τόπο, ανέλαβε να οδηγήσει τα Ελληνικά σώματα προς τα μεσόγεια και αρχικά προς το

Generation 1 (cont.)

Λεοντάρι, όπου υπήρχε ισχυρή τουρκική παροικία, η οποία όμως αυτοβούλως ασφαλίστηκε στην Τρίπολη.

Από την Ανατολική Μάνη και την επαρχία του Μυστρά ένα μέρος υπό τους Τρηγοράκηδες βάδισε εναντίον του κάστρου της Μονεμβασίας, ενώ συγχρόνως ένα άλλο σώμα υπό τον Κυριακούλη Μαυρομιχάλη και τον Αντώνιο Νικολόπουλο στράφηκε προς το κέντρο της Πελοποννήσου και πήγε στη Βλαχοκερασιά, όπου και στις 10 Απριλίου διαλύθηκε από τους Τούρκους της Τριπολιτσάς. Επίσης το στρατόπεδο των Βερβαίνων σχηματίστηκε από το δεσπότη Βρεσθένης Θεοδώρητο, τον Παναγιώτη Γιατράκο, τον Αναγνώστη Κοντάκη και τον Παναγιώτη Ζαφειρόπουλο κ.α. Ακόμη η συγκέντρωση των Καλαβρυτινών στο Λεβίδι δεν έγινε με οδηγία ή εντολή του Θ. Κολοκοτρώνη. Είναι άδικο να μονοπωλείται από έναν μια κίνηση που έγινε από πολλούς. Οι Πελοποννήσιοι καταδίωξαν τους Τούρκους της υπαίθρου και στη συνέχεια στράφηκαν προς τα γειτονικά τους κάστρα, ενώ όσοι δεν αντιμετώπιζαν κοντά τους Τούρκους κατευθύνθηκαν εναντίον της Τριπολιτσάς.

Είναι γνωστό ότι ο Θ. Κολοκοτρώνης με άνδρες του Μούρτζινου, και του Πετρόμπεη στράφηκε προς το κέντρο της Πελοποννήσου. Παράλληλα όμως και ανεξάρτητα από αυτόν βάδισε προς το Λεοντάρι και ο Ηλίας Μαυρομιχάλης με άλλους Μανιάτες. Τελικά στον Άγιο Αθανάσιο της Καρύταινας ο Θ. Κολοκοτρώνης με τους Μανιάτες εμπόδισαν με επιτυχία τους Τούρκους του Φαναριού (Ολυμπίας) να περάσουν από τη γέφυρα και τους ανάγκασαν να διαβούν τον ποταμό με απώλειες ανθρώπων και ζώων.

Στη συνέχεια συγκεντρώθηκαν στην Καρύταινα πολλοί Έλληνες και πολιορκήσαν το κάστρο, στο οποίο εκτός από τους εντοπίους Οθωμανούς είχαν βρει άσυλο και οι Τούρκοι της Ολυμπίας. Τουρκικός στρατός από την Τριπολιτσά την 1η Απριλίου ήρθε στην Καρύταινα σε βοήθεια των πολιορκουμένων και διέλυσε χωρίς δυσκολία το ελληνικό στρατόπεδο. Κατόπιν ο Θ.

Κολοκοτρώνης, που παρουσιάζει από τότε τον εαυτό του ως αρχηγό, έμεινε μόνος του στο Χρυσοβίτσι και αναγκάστηκε ο Παπαφλέσσας να του δώσει για συνοδό το Δημήτρουλα Δραγώνα από τη Σέλιτσα, για να μην τον φάνε οι λύκοι, όπως είπε.

Από εκεί ο Θ. Κολοκοτρώνης συναντήθηκε στη Μαρμαριά με τους άλλους οπλαρχηγούς και όπως γράφει (6):

"...εστείλαμεν διαταγας εις την Μεσσηνίαν και Μιστρά, και εσυνάχθημεν εις του Μαρμαρά έως 1.200, και από εκεί να πιάσουμε το Βαλτέτζι οπου ήτον αγνάντια από τα Βέρβενα, από το Χρυσοβίτσι και Αλονίσθυνα (Καρυτηνά ορδιά). Στο Βαλτέτζι ευρίσκοντο ο Μούρτζινος, Γιατράκος, Κυριακούλης, Ηλίας Μπεηζαντές, Νικηταράς, Αναγνωσταράς, εγώ ήμουν επί κεφαλής...". Όταν στις 24 Απριλίου δέχτηκαν επίθεση του τουρκικού στρατού οι Έλληνες πάλι διαλύθηκαν.

Στή διοίγησή του για την μάχη του Βαλτετσίου της 24 Απριλίου ο Θ. Κολοκοτρώνης αναφέρεται και στο αποτέλεσμα της (7): "...Το τουρκικό μέρος εκτυπήθη με το Γιατράκο, Κυριακούλη, Νικηταρά. Αυτοί υποχώρησαν, ετραβιούνταν, έφυγαν. Εγώ ήλθα από πίσω, επήρα και εγώ τον τορόν εκείνων. Φθάνοντας μερικοί του Πέτροβα και Σιώρη οι Τούρκοι άρχισαν και έκαιγαν το Χωριό τους φώναξα: σταθείτε γεροί, γιατί θα μας πνίξουν. Εστάθημεν 30, λαβώνομεν ένα μπαϊραχτάρι. Ετζάκισαν οι Τούρκοι. Εφθασεν από τα Βέρβενα, Πιάνα και Χρυσοβίτσι μεντάτι, τους γυρίσαμεν, τους κυνηγήσαμεν εις τον Κάμπον, κάτω από την Βολέτταν (Μάκρη) μισή ώρα μακρά από την Τριπολιτζά...".

Ο Αμβρόσιος Φραντζής (8) περιγράφει διαφορετικά την έκβαση της μάχης:

"...ούτω δε εξεστράτευσαν εκ Τριπολιτσάς υπέρ τας 7.000 Οθωμανοί πεζοί τε και ιππείς, τους οποίους ιδόντες οι Έλληνες, τω όντι διελύθησαν άνευ τινός αντιστάσεως. Οι δε Οθωμανοί κατεδίωξαν τους Έλληνας μέχρι τινός, και εσύναξαν αιγοπρόβατα, ίππους, βόας, αγελάδας και λοιπά ζώα αρκετής ποσότητος, διά να μεταφέρωσιν εις την Τριπολιτζάν. Κατ'εκείνην όμως την στιγμήν φθάσας ο Δ. Πλαπούτας με 450, και εύρων τους Οθωμανούς διηρημένους δια την σύναξιν των ζώων επέπεσεν επί της Οθωμανικής πτέρυγας, ήτις ετράπη εις φυγήν. Ευθύς δ'επανελθόντες και οι λοιποί Έλληνες, οίπινες έμεναν εκεί πλησίον εις τας ορεινός θέσεις, κατεδίωξαν τους Οθωμανούς άνευ ζημίας θανάτου, ελευθερώσαντες μόνον τα ζώα, χωρίς να αφήσουν ούτε καν ολίγα δια να ωφεληθούν οι Οθωμανοί.

Από τον Φωτάκο (9), υπασπιστή του Θ Κολοκοτρώνη, πληροφορούμεθα τ' ακόλουθα: "...Οι Τούρκοι μας επήραν το χωριόν Βαλτέτσι και μας έσπρωξαν κάτω το βορεινόν μέρος σιμά του χωριού όπου είναι ο δρόμος των Αραχαμιτών Εκεί επολέμησαν μόνοι των οι μεγάλο καπεταναίοι και τους εσταμάτησαν, άλλως έπιαναν ζωντανόν τον Κυριακούλη ... Οι καπεταναίοι τότε δεν είχαν ακόμη αναγνωρισθή καλά από τον λαόν, Κάθε χωριόν είχε ιδικόν του καπετάνιον, και δεν επαραχώρει εις κανένα άλλον την αρχηγίαν, ούτε οι γείτονες των ακολουθούν άλλον πινά. Τότε ως επί το πλείστον ήσαν ομάδες συγγενικοί. Μόνον η Καρύταινα είχε αρχηγούς τους Δεληγιανναίους.

Generation 1 (cont.)

Μετά δε την μάχην του Βαλτετσίου ο Κανέλλος Δεληγιάννης, ως είπαμεν ανωτέρω, επαραχώρησεν την αρχηγίαν της Καρύταινας εις τον Θ. Κολοκοτρώνην. Έπειτα όμως οι Έλληνες έδιδαν την αρχηγίαν εις τους Μανιάτας καπεταναίους, τον Κυριακούλην και Ηλίαν Μαυρομιχάλη, και Μούρτζινον ως μάλλον εμπειροπολέμους, όταν αυτοί ευρίσκοντο εις τα στρατόπεδα, διότι και οι Τούρκοι τους εφοβούντο... Την ακόλουθον ημέραν οι στρατιώται εδειλίασαν, άρχισαν να φεύγουν και κανένας εκτός των καπεταναίων δεν εξημερώθηκεν... Κανείς δεν δύναται να περιγραφή τα κλαύματα του Κολοκοτρώνη εις την περίστασιν αυτήν, μόνος με δέκα ανθρώπους έμεινεν. Επήραν και αυτοί τα άρματα των και ένα σουγλί εις το χέρι δια ραβδί να μη γλυστρούν, διότι ο τόπος ήτον από βροχήν και κατήφορος...".

Από τα ανωτέρω φαίνεται ότι η πρώτη μάχη του Βαλτετσίου, όπου ο Θ. Κολοκοτρώνης φέρεται ως αρχηγός, ετελείωσε με αποτυχία, διάλυση των στρατευμάτων και κλάματα του ίδιου. Έκτοτε οι Έλληνες εμπιστεύονταν τους Μανιάτες και δέχονταν μόνο μαζί τους να αντιμετωπίζουν τους Τούρκους.

Την εκ νέου εγκατάσταση Ελλήνων στο Βαλτέτσι, όπως αναφέρεται, συνέστησε και ο Θ. Κολοκοτρώνης με επιστολή του. Ο ίδιος κατείχε το Χρυσοβίτσι, ενώ στη θέση της Πιάνας είχε στρατοπεδεύσει ο Κανέλλος Δεληγιάννης, ο Δημήτριος Πλαπούτας κ.ά. Οι τρεις αυτές θέσεις μπορούσαν να αλληλοβοηθούνται εύκολα σε περίπτωση τουρκικής προσβολής, γιατί το στρατόπεδο των Βερβαίνων ήταν κάπως απομακρυσμένο.

Φθάνοντας στο Βαλτέτσι (10) ο Ηλίας Μαυρομιχάλης έδωσε το παράδειγμα, βάζοντας το πρώτο λιθάρι, για να χτιστεί κλειστό ταμπούρι, το οποίο θα ήταν ασφαλέστερο και ακολούθησαν όλοι με ενθουσιασμό, ώστε την ίδια ημέρα είχε τελειώσει η κατασκευή του. Σε αυτό το ταμπούρι, που πρέπει να ήταν το ανατολικό, κλείστηκε ο Κυριακούλης Μαυρομιχάλης με 120 Μανιάτες, ανάμεσα στους οποίους ήταν ο Πρωτοσύγκελλος Μελέτιος Φραγκίσκος από την Αρεόπολη και η Μανιάτισσα χήρα Σταυριάνα Σάββαινα.

Στο επόμενο ταμπούρι οχυρώθηκαν ο Ηλίας Μαυρομιχάλης με τον Ηλία και το Νικήτα Φλέσσα από την Πολιανή, αδελφούς του Παπαφλέσσα, με 250 άνδρες.

Σε ένα βορεινό ταμπούρι κλείστηκε ο Ιωάννης Μαυρομιχάλης με τον Αναγνώστη Οικονομόπουλο από το Κουρ-τσαούση (Σπερχογεία), τον Παναγιώτη Κεφάλα από το Δυρράχι, τον παλαιό κλέφτη Γερο-Μήτρο Πέτροβα από τη Γαράντζα που χαρακτηρίζεται ως το καλύτερο τουφέκι της Μεσσηνίας το Δημήτριο Παπατσώνη από το Ναζίρι της Μεσσηνίας και τον Αθανάσιο Σιώρη με τους Κατριβάνους από το Ίσαρι της Αρκαδίας με 330 άνδρες.

Στην εκκλησία οχυρώθηκε ο Ιωάννης Κατσανός με Μανιάτες και οι Μπουραίοι από τους Κωνσταντίνους με 70 άνδρες.

Στο πιο απομακρυσμένο ταμπούρι, πιθανώς το δυτικό, κλείστηκε ο Ηλίας Τσαλαφατίνος με Μανιάτες και 75 Λεονταρίτες, που τότε η πατρίδα τους υπαγόταν στη Μεσσηνία. Συνολικά οι Έλληνες υπολογίζονται σε 850 - 1.200. Το πρωί της 12ης Μαΐου το πρώτο τουρκικό τμήμα υπό τον Τουρκοβαρδουνιώτη Ρουμπή κατευθύνθηκε προς το Βαλτέτσι. Στους Τούρκους υπήρχε η βεβαιότητα ότι θα μπορούσαν εύκολα να διαλύσουν το ελληνικό στρατόπεδο και να συνεχίσουν την πορεία τους προς τη Μεγαλόπολη (Σινάνου). Για το λόγο αυτό ένα άλλο τουρκικό τμήμα πήγε στους Αραχαμίτες, για να εμποδίσει την υποχώρηση των υπερασπιστών του Βαλτετσίου. Ένα ακόμη τμήμα κατευθύνθηκε στη θέση Καλο-γεροβούνι για να εμποδίσει τη βοήθεια από το στρατόπεδο των Βερβαίνων και αν χρειαζόταν να δώσει βοήθεια στο Ρουμπή. Το κύριο σώμα του τουρκικού στρατού υπό τον Κεχαγιά-μπη Μουσταφά έφθασε στη θέση Φραγκόβρυσο και συνέχισε προς την Κανδρέβα (Ασέα), αλλά επειδή η επιχείρηση στα Ταμπούρια δεν ήταν ευνοϊκή για τους Τούρκους, αντί να συνεχίσει προς τη Μεγαλόπολη στράφηκε προς το Βαλτέτσι.

Από το Χρυσοβίτσι κατέβηκε αρχικά το σώμα του Κολοκοτρώνη και κατέλαβε θέση βόρεια του Βαλτετσίου, απέναντι από το ταμπούρι του Μητρο-Πέτροβα. Στη συνέχεια από την Πιάνα έφθασε το τμήμα του Δημητρίου Πλαπούτα-Κολιόπουλου στα βορειοανατολικά των οχυρωμάτων του Βαλτετσίου και όλοι μαζί χτύπησαν τα νώτα των Τούρκων. Όταν έφθασε ο Κεχα-γιάμπης από τα δυτικά στο Βαλτέτσι, χτύπησε τα νώτα του τμήματος του Κολοκοτρώνη, ο οποίος αναγκάστηκε να συμπτυχθεί. Ο ίδιος ανέφερε στη διήγησή του (11): "...Ημείς οι 800 εδυναμώσαμε τον τόπον για να μη μας πάρουν τα οπίσθια οι Τούρκοι...".

Ο Θ. Κολοκοτρώνης διηγείται την παροχή βοήθειας στους αγωνιστές των ταμπουριών, αλλά αυτά τα οποία είπε, σε συνδυασμό με τα ιστορούμενα από το Φωτάκο φαίνονται υπερβολικά και ο ίδιος δεν θα έφθασε ποτέ στα ταμπούρια (12): "... Το βράδυ παίρνω μερικούς και πάγω εις το Καταράχι όπου ήτον οι σημαίες των Τούρκων. Επήγα κοντά, τους 'τουφέκισα, με δίδουν 4 τουφέκια, - οι Έλληνες οπίσω δεν εκατάλαβαν : ζωντανούς θα σας πιάσω, εγώ είμαι ο Κολοκοτρώνης · τι είσαι συ ο Κολοκοτρώνης. Αδειασαν τον τόπον. Τότε εμβήκαμεν εις το Βαλτέτσι, εδώσαμε φυσέκια, ψωμί, ότι αναγκαία σε εκείνους...". Ακούγεται σαν παραμύθι, πως στο άκουσμα του ονόματος του

Generation 1 (cont.)

οι Τούρκοι σκόρπισαν, για να περάσει ο Θ. Κολοκοτρώνης.

Από το στρατόπεδο των Βερβαίνων έφθασαν τις νυκτερινές ώρες διάφοροι οπλαρχηγοί του Παν. Γιατράκου (13). Μεταξύ αυτών ήταν και ο Αντώνιος Μαυρομιχάλης ο οποίος στάθηκε απέναντι από τα Μαυρομιχαλαίκα ταμπούρια και έστειλε στους πολιορκημένους ολιγάριθμη δύναμη με εφόδια υπό τον Βαρβιτσιώτη και τον Δημήτριο Πουλικάκο (14).

Στο ταμπούρι του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη ήταν και η Μανιάτισσα χήρα Σταυριάνα Σάββαινα, η οποία στη διάρκεια της μάχης μετεκινείτο από ταμπούρι σε ταμπούρι και μοίραζε φυσέκια στους στρατιώτες. Αναφέρεται επίσης σε πιστοποιητικό που της χορήγησε ο Κυριακούλης Μαυρομιχάλης ότι: "...καθώς δεν έλλειψε και εις του Βαλτετσίου τον πόλεμον μαχόμενη γενναιότατα δια την πατρίδα, σκοτώνοντας με το χέρι της δύο εχθρούς...(15).

Τη δεύτερη ημέρα της μάχης οι Τούρκοι έστησαν κανόνια για να χτυπήσουν το ταμπούρι του Ηλία Μαυρομιχάλη, αλλά δεν είχαν ευστοχία και αντίθετα οι βολές τους έπεφταν επάνω στο στράτευμα του Ρουμπή.

Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, βλέποντας οι Τούρκοι ότι οι Έλληνες συνεχώς αυξάνονται πίσω τους, άρχισαν να απέρχονται, αλλά δεν άργησε να ακολουθήσει καταδίωξη και ταπείνωση. Η Ελληνική επανάσταση είχε οριστικά θεμελιωθεί.

Οι ηρωικοί Μανιάτες και Μεσσήνιοι, που αμύνθηκαν στα ταμπούρια του Βαλτετσίου και χάρισαν στο έθνος μια περίλαμπρη και μοναδική νίκη, όμως παραγκωνίστηκαν και η προσφορά τους στην πατρίδα αλλοτριώθηκε από τον Θ. Κολοκοτρώνη και τους υμνητές του. Με ευλάβεια και δέος ως τους προσφέρουμε τούτη τη σελίδα ως μνημόσυνο ευγνωμοσύνης.

Σημ.

1 ΓΑΚ, Υπουργ. Πολέμου, φακ. 29,έγγρ.045.

2 Οι απόγονοι του εγκαταστάθηκαν στην Καλαμάτα.

3 Ν.Σπηλιάδη, Απομνημονεύματα, τόμ. Α', σ. 512.

4 Θ.Κολοκοτρώνη, Διήγησις συμβάντων της Ελληνικής Φυλής, Αθήναι 1846, σ. 52.

5 Ο Κανέλλος Δεληγιάννης μετά ... ως εκτελεστική δύναμη τον Ηλία Τσαλαφατίνο για να στρατολογήσει. Στην ίδια αναφορά υπάρχει περικοπή που λέγει: "...ο Άγιος Αρχημανδρίτης (Παπαφλέσσας) ήταν εκεί (Πάπαρη) με έστειλε με εικοσιέξη Σπαρτιάτας και με τον Κανέλλο Δεληγιάννη. Σε ορκώνομαι, ότι αν ήθελε μη....

τους ανθρώπους μου από τα βουνά εμαζώξαμεν μερικά άρματα εις το Διάσελον" (της Αλωνίσταινας). Βλέπε Κ. Δεληγιάννη. Απομνημονεύματα, τόμ. Α' σ. 178.

6 Θ.Κολοχοτώνη, Απ., σ. 65.

7 ό. Π. . σ. 65.

8 Αμβρ.Φραντζή, Επιτομή Ιστορίας της Αναγεννηθείσης Ελλάδος περί της Ελληνικής Επανάστασεως, Αθήνα 1960, σ. 96-7.

10 Η μάχη στο Βαλτέτσι της 12-13 Μαΐου έχει περιγραφεί από άσχετους συγγραφείς με πολλές παραλλαγές. Α. Φραντζή. οχ, σ. 15 κ.-ε. Θ.Κολοκοτρώνη. Απ., σ. 68, Ν.Σπηλιάδη.

Απομνημονεύματα, τόμ. Α', σ. 134, Σ.Τουωντη, Ιστορία τηςΦωτάκου, απ., σ. 113,

Δεληγιάννη, Απ., σ. 210, Μ.Οικόμου. Απομνημονεύματα, τόμ. Α', σ. 101, Ιω.Γιανναροπούλου, Διήγησις Σπαρτιάτου τινός ονομαζόμενου Ηλία Σαλαφατινού. Πραχτιχά Α' Συνεδρίου Λακωνικών Μελετών, Αθήναι 1982, σ. 142. Της Ιδίας Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, Έκδ. Μέλισσα, τόμ. Β', σ. 174. Εκδοτικής Αθηνών, Ιστορία των Ελληνικού Έθνους, τόμ. ΙΒ', σ. 117.

11 θ-Κολοκοτρώνη, Απ., σ. 68.

12 Θ.Κολοκοτρώνη, Απ., σ. 68 και Φωτάκου, Απ., σ. 115, "...έστειλε μέσα με εντοπίους Έλληνας, τους οποίους είχε....

13 Α.Φωτοπούλου. Οι Γιατράκοι τον 1821, Αθήνα 2001, τόμ. Α σ. 116.

14 Ιω,Γιανναροπούλου, Πρακτικά, Απ., σ. 143.

15 Ιω.Γιανναροπούλου, Μνημοσύνη, 2(1968-9)391 και Κ.Κοτσώνη

Ηλίας Δημήτριος Φλέσσας and Αικατερίνη had the following children:

- i. ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΛΙΑΣ² ΦΛΕΣΣΑΣ was born in 1790 in Γαρδίκι, Καλαμών. He died about 1875 in Γαρδίκι, Καλαμών.

Notes for Ιωάννης Ηλίας Φλέσσας:

ΒΣ26

Γνωστός και με το όνομα Ιωάννης Ξύστρας κατά τον εξάδελφό του Ιωάννη Νικήτα

Generation 1 (cont.)

Φλέσσα εις τὸ Στρατιωτικὸ σῶμα τοῦ οὐοίου υπηρετήσε . Υπηρετήσε ἐπίσης καὶ εἰς τὸ σῶμα τοῦ Νικήτα Φλέσσα ὡς ἀναφέρεται σε κατάσταση συνταχθεῖσα κατὰ Ἰανουάριο 1887, ὑπὸ τοῦ τελευταίου. (βλ. ἐφ. ΗΧΩ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ 12/5/1966)
"Ἐλαβε μέρος στὴν κατάληψη τῆς Καλαμάτας.

Τὴν 25 Μαΐου 1825 εὐρισκόμενος στὴν Τρίπολη ἐξέδωσε τὴν κατωτέρω βεβαίωση:

«Ὁ παρῶν στρατιώτης (Γεώργιος Καμαρινός) ἐδούλευσε (:υπηρετήσε) μαζί με τὸν ἀδελφὸ μου Δημήτριο Ἡλ. Φλέσσα καὶ ἔχει νὰ λαμβάνει δια λουφέ τοῦ γρόσια ἐξήκοντα, Νο 60, καὶ θέλει τὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν Διοίκησιν».

Τῆ 25 Μαΐου 1825 ἐν Τριπολιτζᾷ

Ἰωάννης Ἡλ. Φλέσσιος

("ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΑ 1968. σελ. 452)

(σ.σ.): τὴν βεβαίωση ἐξέδωσε ὁ Ἰω. Ἡλ. Φλέσσιος, διότι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Δημήτριος, πέντε μέρες ἐνωρίτερον, εἶχε φονευθεῖ στὸ Μανιάκι.

Στις 17 Ἰουλίου 1825 ὑπέβαλε ἀναφορά γιὰ τὴν ἐκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν τοῦ εἰς Μανιάκι πεσόντος ἀδελφοῦ τοῦ Δημητρίου (Β.Σ. 20)

..Περὶ τῆς δράσεως τοῦ Βιογραφούμενου κατὰ τὸν Ἀγῶνα, ἐκ τοῦ Α.Χ.Ε.Β. (Φάκ. Φλεσσαίων)

Βεβαίωσης

"Ὁ ἐκ τῆς Πολιανῆς ἐπίτιμος Λοχαγὸς τῆς Β. Φάλαγγας Ἰωαν. Ἡλ. Φλέσσας, υπηρετῶν στρατιωτικὸς ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τέλους ἔχων ἀρκετοὺς ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ στρατιώτας καὶ ἰδίως με 100 στρατιώτας εἰς τὰς μάχες τῆς Βέργας τοῦ Ἀλμυροῦ, Κιτριές, Δερβένια καὶ Μύλων Ναυπλίας ..."

Καλάμαι ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1865 Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης.

13 Ἰουνίου 1825 Σε αἴτηση τοῦ ἀπὸ "περὶ ἀμοιβῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ, Γεωργίου Ἡλ. Φλέσσα" (Β.Σ. 9), ὁ βιογραφούμενος ἀναφέρει ὅτι στὶς ἀνωτέρω μάχες ἐτέλει ὑπὸ τὰς Δ/σεις: Τῶν Μουρομιχαλαίων, τοῦ Νικήτα Φλέσσα, τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου καὶ τοῦ Δημ. Ὑψηλάντη.

Απὸ 22-24 Ἰουνίου 1826 συμμετέσχε στὴν μάχη τῆς Βέργας ἐπικεφαλῆς 100 ἀνδρῶν ἐναντίον τοῦ Ἰμπραήμ που ἐπετέθη νὰ καταλάβῃ τὴν Μάνη.

1834 8 Ἰανουαρίου. Διορίστηκε Εἰρηνοδίκης Μεγαλοπόλεως (ΦΕΚ. 4/23 Ἰαν. 1834. σελ. 44 στήλ. Α.)

1845 Ὑπολοχαγὸς τῆς Φάλαγγας. (ΦΕΚ 11/28 Ἀπριλίου 1845). Ἐπροικοδοτήθη με ἐθνικὴ γῆ ὡς Ὑπολοχαγὸς τῆς Φάλαγγας εἰς τὸ μετόχιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βόγαλις στὴν Ζούρτσα, Ὀλυμπίας.

1846 21 Νοεμβρίου Αἴτηση δια προαγωγή σε ἀνώτερο βαθμὸ. Ἀριθ. Πρωτ. 26207/Φ18/77β2 Ἀρχεῖο χειρογράφων Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος.

1846 Κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἀπὸ 14 Νοεμβ. 1846, Λοχαγὸς τῆς Φάλαγγας.

1848 Ἐστρατολογήθη παρὰ τοῦ πρώτου τοῦ εξαδέλφου Ἰωάννη Νικήτα Φλέσσα με 300 ἄλλους Ἀμφειεῖς οἱ οὐοιοὶ ἐνώθηκαν με τὰ Κυβερνητικὰ στρατεύματα στὴν καταδίωξη τοῦ στασιάσαντος κατὰ τῆς "Βασιλικῆς Κυβερνήσεως" Γεωργ. Περρωτῆ (Ἐφ. Αθ. " Ἡ Συντηρητικὴ" ἀρ. φ. 74 2 Μαΐου 1848 σελίς 3γ)

1849 Χαρακτηρίστηκε Λοχαγὸς τῆς Ἐνεργοῦ Φάλαγγος.

(ΦΕΚ. 13/1 Ἀπρ. 1849 σ. 53 Α)

1868 13 Ἰουνίου Αἴτησή τοῦ δια προαγωγή ἀπὸ τὸν βαθμὸ τοῦ ἐπίτιμου Λοχαγοῦ τῆς Φάλαγγας στὸν βαθμὸ τοῦ Ταγματάρχη. Τμήμα χειρογράφων Ἐθν. Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος ἀριθ. Πρωτ. 18928/Τμήμα Β1 καὶ 4698/ Σλ. 15 .65

Σε κάποιον χρόνον μετέπεσε καὶ πάλιν εἰς τὴν προικοδοτούμενην Φάλαγγα ἐκ τῆς οὐοίας (1878) με τὸ κατωτέρω:

ΔΙΑΤΑΓΜΑ 12 Ἰουνίου 1878

Generation 1 (cont.)

'Ανακαλούμεν εκ της προικοδοτούμενης φάλαγγαςΤούς Λοχαγούς 'Ιωάννη 'Ηλ. Φλέσσαν και Αγγελή Αγγελόπουλο
(Β.Δ. 12 'Ιουλίου 1878. ΦΕΚ. 41/26 'Ιουλ. 1878 σελ. 298)

28 Μαρτίου 1879

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

.....Προς πλήρωσιν χρεουσιών θέσεων εις την ενεργό φάλαγγα- Προβιβάζομεν Ταγματάρχες τους λοχαγούς 'Ιωάννη 'Ηλία Φλέσσαν,
'Εν 'Αθήναις, την 28 Μαρτίου 1879. (ΦΕΚ. 2α/28 'Απριλίου 1879)
Ονόμασε τους δύο γιούς του τον μεν πρώτον Γεώργιον για τον αδελφόν του ο οποίος σκοτώθηκε το 1822 κατά την άλωση του Ναυπλίου τον δε δεύτερον Δημήτριον για τον δεύτερο αδελφό που έπεσε μαζί με τον Παπαφλέσσα στο Μανιάκι.

- ii. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΦΛΕΣΣΑΣ was born in 1791 in Γαρδίκι, Καλαμών. He died in Γαρδίκι, Καλαμών. He married ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ.

Notes for Παναγιώτης Ηλίας Φλέσσας:

Τήν 20 Ιανουαρίου 1840, με Αριθ. Πρ. 214.227 υποβάλλει αίτηση για την παραλαβή αριστείου μαζί με τον εξάδελφό του Ηλία Α. Φλέσσα δημότες Αμφίας.
"Ατεκνος κατά τήν διαθήκη του υπ' αριθ. 6601/30/30/1854 του συμβολαιογράφου Καλαμών Παν. Στραβατελάδην.

- iii. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΑΣ ΦΛΕΣΣΑΣ was born in 1792 in Γαρδίκι, Καλαμών. He died on 20 May 1825 in Εφονεύθη κατά την εν Μανιακίω Μάχην.

Notes for Δημήτριος Ηλίας Φλέσσας:

Σημειώσεις ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΑΣ ΦΛΕΣΣΑΣ:

Εγεννήθη εν Γαρδικίω Καλάμων τω 1796. Ετραυματίσθη κατά την μάχη προς άλωσιν της Τριπόλεως καθ' ην εφονεύθη ο πατήρ του. Μετέσχε των μαχών Βαλτετσίου, Δερβενακίων και Μανιακίου καθ' ην εφονεύθη ως χιλίαρχος. Αναφέρεται ότι υπηρέτησε ως στρατιώτης στο Σώμα τού 'Ιω. Νικ. Φλέσια (ΗΧΩ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ: 12-5-1966).

"Ελαβε μέρος στις μάχες Καρυταίνης, Βαλτετσίου, άλωση Τριπόλεως όπου και Ετραυματίσθη - "Αργος, Δερβενάκια, όπου και ιδιαιτέρως διεκρίθη, Ναύπλιο, σε εκστρατείες προς την ανατολική 'Ελλάδα, στην πολιορκία των Πατρών και αλλού. Δια τή δράση του προτείνεται από τον Παπαφλέσσα δια Ταξίαρχης.

Την 15 'Απριλίου 1823 Το 'Εκτελεστικό τον προάγει και ζητεί την "έπίκρισιν" του βουλευτικού (Α.Ε. Παλ. 'Αθήναι 1857 σελ. 315)

Την 18 'Απριλίου 1823, το Βουλευτικό εγκρίνει την προαγωγή του εις "τον τής Ταξιαρχίας" βαθμό. (Α.Ε.Π. 'Αθήναι 1857 σελ. 141)

Κατά Μάιον και 15 'Ιουνίου 1823, ως Ταξίαρχος, διετάχθη να παραλάβει στρατιώτας και να μεταβή προς έπιβολήν τής τάξεως σε διάφορες περιοχές. Προήχθη εις χιλίαρχον.

24 'Ιουνίου 1823. Το 'Υπουρ. των 'Εσωτ. γνωρίζει προς το Βουλευτικό ότι απέστειλε τούς χιλίαρχους Νικήταν (Παν.) Φλέσια και Δημ. ('Ηλ) Φλέσια "δια να καθησυχάσωσι τα πράγματα" στον Πύργο.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΝΙΚΗΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΛΕΣΣΑ 1823

*... Αναφορά των χιλίαρχων Νικήτα Φλέσσα και Δημητρίου Ηλιού Φλέσσα ειδοποιούντων ότι οι εκατόν διορισθέντες στρατιώται Λεονταρίου δεν τους ηκολούθησαν.

(Α. Δια χειρός Δ. Φλέσσα)

Έξοχώτατε, προσκυνούμεν

Κατά τήν προσταγήν της Διοικήσεως ήρθαμε εις στο Λεοντάρι και ηυρήκαμε όλην τήν έπαρχίαν συναγμένη εις το Λεοντάρι και τους είπαμε διά τους στρατιώτας καθώς είμαστε προσταγμένοι, και μας υποσχέθηκαν ότι βγαίνουν. Και έστειλαν οι

Generation 1 (cont.)

επιστάτες τεσκερέδες εις όλα τα χωρία δια να εβγούν και μερικά χωρία έβγήκαν και μερικά δέν εβγήκαν και από τους έκατον πενήντα στρατιώτας έβγήκαν μόνον εξήντα και Τερβενοχωρίτες κανέναν δέν έβγήκαν. Λοιπόν επήραμε τους εξήντα και έκστρατέψαμεν τήν Τετράδη και ήρθαμε εις στα Κυπαρίσσια και άμα οπου ήρθαμε, επειδή και ακούσανε οι στρατιώται τον κυρ Άνάστου τον σκοτωμόν του και λένε ότι δέν πηγαίνουμε εις τον Πύργον. Δια τριτοδέκατα ότι έρχουν και αυτοί εις μας και διά τούτου έσηκώθηκαν και έφυγαν και μας αφήκαν μοναχούς και πάμε πίσω εις το Λεοντάρι και προσμένουμε τήν άποκρισίν σας. Τα όσα ήκολούθησαν θέλει στά είπει έκ στόματος ο κύρ Δημητράκης Άχαλος και μέ ανυπομονησία μας προσμένουμε τήν σεβασμιότη σας άποκρισίν σας.

1823, 29; Ιουτίου, Κυπαρίσσια

Εύπειθέστατοι των μπροσταγών σας

Νικήτας Φλέσσας

Δημήτριος Ηλιού Φλέσσας

Επί του νώτου : Τω έξοχωτάτω Άγίω Άρχιμαντρίτη Γρηγόριον Δικαίω Υπουργόν των Εσωτερικών.

Είς Τριπολιτζά -' Αρ. 814... (Αρχεία της Ελληνικής παλιγγενεσίας τομος 13 αριθ. 421)

Προς το χιλίαρχον κύριο Δημ. Ηλιού Φλέσια.

2525:

Ναύπλιο 21 Ιουτίου 1824

εις απουσία του Υπουργού

Ο Γεν. Γραμματεύς, (ΓΑΚ, Υπουργείο. Πολέμου Φακ. 16)

Προς το έξοχων Υπουργείον τού πολέμου

"Την υπ' Αρ., 2525: επιστολή τού Σ. υπουργείου τούτου έλαβαν, δια τής οποίας διορίζομαι να παρουσιάσω το αντίγραφο των επιταγών δια των οποίων διορίζομαι να στρατολογήσω και να εκστρατεύσω, εις πληροφορία λοιπόν τού Σ. τούτου υπουργείου περικλείω δύο διαταγές ...

(μένω με βαθύ σέβας

Τή 21: Ιουτίου 1824: Ναύπλιο

Ο ευπειθής πατριώτης

δημητρις ηληου φλεσια (ΓΑΚ, Υπ. Πολ. Φ. 16)

Κατ' επιταγή τής διοικήσεως έλαβον εκ τού υπουργείου των Πολεμικών Πέτραις τετρακόσιαις. 400: δια τον χιλίαρχον καπιτάν Δημήτριον ήλία Φλέσια και υποσημειούμαι.

Τή 23: Ιουτίου 1824 Ναύπλιο

Χρήστος Ηλιόπουλος, (ΓΑΚ, Υπ. Πολ. Φ. 16)

Αρ. 2602 (σελίς 1)

Προς τον Κ(ύριον) Χριστόδουλον Ποριώτην

Κατ' επιταγή τής Σεβαστής διοικήσεως υπ' Αρ.:2974 διορίζεσαι όπως στρατολογήσεις 300: στρατιώτας όσον το συντομότερων, να απέλθεις χωρίς ανοβολήν καιρού εις το κατά τας Αθήνας ευρισκόμενο Στρατόπεδο, και να συνενωθείς μετά του Γεν. Στρ. (:στρατοπεδάρχου) και Άρχηγού των εκεί Άρμάτων Κ(υρίου) Γ.Γκούρα πειθόμενος εις τας οδηγίας του

Ναύπλιο τή 23 Ιουτίου 1824

(σελίς 2) όμοιων αριθ. .2603

Προς τον Γεν. Χιλίαρχον Κύριο Δημ. Ηλία Φλέσια δια να στρατολογήση 200: στρατιώτας και να απέλθη εις το κατά τας Αθήνας ευρισκόμενο στρατόπεδον. (ΓΑΚ, Υπ. Πολ. Φ. 16)

αρ. 2604

Generation 1 (cont.)

Προς τον Γεν. Στρ. και αρχηγό των κατά τάς Αθήνας στρατευμάτων Κ.(ύριον) Γ. Γκούρα.

Κατ' επιταγή τής Σεβ. διοικ. έδιορίσθησαν δια να στρατολογήσουν και εκστρατεύσουν εις το αυτός ο δε κύριος Χριστόδουλος ποριώτης με τριακοσίους, και ο Χιλ. Κ(ύριος) Δ. 'Ηλία Φλέσια με 200 'Ιδεάζεστε λοιπόν Γενναιότατε αδελφέ τοποθετών αυτούς όπου και ή χρεία και ο κίνδυνος το καλεί περί το συμφέρον τής Πατρίδος. είστε(;) υγιαίνων

23 Ιουλ 1824 'Επί, του νώτου: 2604

προς τον Στρ. 'Ιω. Γκούρα (ΓΑΚ, 'Υπ., Πολ. Φ. 16)

Περίοδος Β Αρ. 3047 , Προσωρινή Διοίκησης τής 'Ελλάδος

Το εκτελεστικό Σώμα

Προς το υπουργείο του Πολέμου

Διατάσσεται να έφοδιάση το στρατιωτικόν Σώμα του χιλίαρχου Δημητρίου Φλέσια, όστις διετάχθη να έκστρατεύση με διακοσίους εις 'Αττικήν, με μερικάς τουφεκόπετραις και μ' ένα φόρτωμα φυσέκια....

Τή 24 Ιουλίου 1824 εν Ναυπλίω

(τ.σ.) Ο Πρόεδρος οπρος: Γεν. Γραμ. (υ π ο γ ρ α φ α ί)

'Εκ του κοταχωρισθέντος ύπ' αριθ. 3248/28 'Ιουλίου, έγγράφου γίνεται δήλον ότι κατά την προς Δερβενοχώρια έκστρατείαν του είχε υπό την οδηγία του και "Κρήτας καπιταναίους"

Προς τον γενικό 'Επιθεωρητήν των στρατευμάτων κύριον Παύλον Παρασκευάν Συνταγματάρχη.

Βεβαιώνοντας τα προγεγραμμένα κατά το παρόν κανένα νέον δεν έχομε, οι εχθροί έτραβήχθησαν όλοι εις την Εύοιαν, στρατεύματα ειδικά μας ο Καπετάν Χριστόδουλος ποριώτης και Καπετάν Δημητράκης φλέσιας ευρίσκονται εδώ εις 'Αθήναις με τούς στρατιώτας των

εν 'Αθήναις Τή 17. Αύγουστου 1824

Ομισθοδότης του στρατοπέδου 'Αθηνών

Κωνσταντίνος Σπανόπουλος

(ΓΑΚ, 'Υπ. Πολ. Φ. 21) 3495

Προς το Σε. 'Εκτελ: Σώμα

"Εσωθεν εγκλείεται "Ισον καταλόγου στρατιωτικού των υπό την 'Οδηγία του στρατηγού Δημητρίου Φλέσια, ευρισκομένου ήδη εις την ανατολική 'Ελλάδα

'Εν Ναύπλ: 22: Αυγούστου: 1824 (ΓΑΚ, 'Υπ. Πολ. Φ. 22)

3785

προς τον: χιλίαρχον Χριστοδ. Ποριώτην

Η προς τήν Σεβ. Διοίκησην αναφορά σου, ελήφθην εγκάίρως, περί στρατιωτικών μισθών,

εν Ναυπλίω : 1η 7βρίου: 1824.

Γενναίο: χιλίαρχο:

3766:"Όμοιο προς τον: Δημήτριο 'Ηλιού Φλέσια.

3767: όμοιο προς τον 'Επιθεωρητή του στρατοπέδου 'Αθηνών μέ την ιδίαν "Ηλην (ΓΑΚ, 'Υπ. Πολ. Φ. 25)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1824 το 'Εκτελεστικό δια προβουλεύματος εγκρίνει να προαχθή εις αντιστράτηγο, και ζητεί την "έπίκρισιν" του βουλευτικού

Στις 14 Σεπ. 1824 το Βουλευτικό εγκρίνει το προβούλευμα του 'Εκτελεστικού και συμφωνεί δια την προαγωγή του εις 'Αντιστράτηγο.

Περιοδ. 'Αριθ. 4701

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Δυνάμει του Γ.Ν: του Νομού τής 'Επιδάουρου

Αον Οι υποσημειούμενοι προβιβάζονται εις τοις ακόλουθους βαθμούς

Generation 1 (cont.)

Δημήτριος Φλέσιας εις τον τής 'Αντιστρατηγίας, Νικολάκης Φλέσσας εις τον τής εκατονταρχίας

Βον. Το Υπουργείον του πολέμου να ενεργήσει την διαταγήν ταύτην
Ναύπλιο τή 15 Σεπτεμβρίου 1824 (Τ.Σ.) 'Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Κουντουριώτης
αναγνώστης στυλιωτάκης

Πανούτσος Νοταράς

ο προσ: Γεν: Γραμματεύς (άνευ υπογραφής) (ΓΑΚ, 'Εκτελεστικόν Φάκ. 22)

Από 22 Ιουλίου έως 15 Οκτωβρίου. ανα γρ. 25 τον μήνα δια μισθόν Οι αυτοί με τρεις ψυχογιούς δια σιτηρέσιο και 15 παράδες την ημέρα εις το αυτό διάστημα του καιρού

(9η καταχώρησις)

'Ο ιατροχειρουργός Χασσάν αγάς.....

Αναβαίνουν όλα γρόσια

'Εν Ναυπλίω τή 3 Οκτωβρίου 1824

ο Γεν. Γραμματεύς (Τ.Σ.) Δημ. Τρομάρας (ΓΑΚ, 'Υπ. Πολ. Φ. 31)

(ΓΑΚ, Περ. β αριθ. 4962

Προσωρινή Διοίκησης τής 'Ελλάδος

Προς το Σεβαστόν εκτελεστικό Σώμα Το 'Υπουργείο του Πολέμου

Πολλάκις ανεφέρθησαν ο εν τή 'Αττική Μισθοδότης, και φροντιστής περί χτημάτων, και σας εξαπέστειλαν δ' ονομαστικούς καταλόγους των εκείσθε στρατοπεδευόντων αρχηγών, προσετέθησαν όμως οι καπετανέοι Χριστόδουλος Ποριώτης και Δημ: Φλέσιας, και Κασμάς Θηβαίος,

Τούτων όντως έχόντων προτείνει το Υπουργείο να δοθούν γρόσια προς τον μισθοδότην δια 1400: στρατιώτας σχεδόν, κατά την έσωθεν ως έγγιστα σημείωσιν, γρόσια 187,015"6.

επειδή δε εμπεριέχονται εις το ρηθέν στρατόπεδο των 'Αθηνών και οι καπιτανέοι Ποριώτης, και Φλέσιας οίτινες έλαβαν προηγουμένως χρήματα από το Ταμείο δια αυτήν την στρατολογία, να δηλοποιηθεί η ποσότης προς τον μισθοδότην δια να αφαιρεθή

'Εν Ναυπλίω τή 3. 8βρίου 1824

ο υπουργός του Πολέμου

α: παπαγεωργίου

(Τ.Σ.) Ο Γενικός Γραμματεύς

Δημήτριος Ταμάρας (ΓΑΚ 'Υπ. Πολ. Φ. 31)

Προς το Σεβαστό εκτελεστικό Σώμα

'Ο ύποχιλάρχος Κ: Πέτρος τζάμης συνεξεστράτευσε μετά του 'Ανεψιού μου 'Αντιστράτηγου Δημητρίου ήλιού Φλέσια κατά των τάς 'Αθήνας πολιορκούντων έχθρών τής 'Ελλάδος.

'Ο ανήρ ούτος έφάνει πολλά γενναίος και παρακαλώ να προβιβασθή εις τον βαθμό τής Χιλιαρχίας, μένω με βαθύ σέβας

'Εν Ναυπλίω τή 14: Οκτωβρίου 1824:

ο πατριώτης

Γρηγόριος Δικέος (ΓΑΚ, 'Εκτελ. Φακ. 28)

Στά Γεν. 'Αρχεία του Κράτους, στον ύπ' αριθ. 46 φάκελον του 'Υπ. Πολέμου, με την ένδειξιν, "'Αχρονολόγητα" υπάρχει:

"'Ονομαστικός Γενικός Κατάλογος των αξιωματικών και στρατιωτών του σώματος του χιλίαρχου Δημητρίου Φλέσια του εις την 'Ανοτολικήν 'Ελλάδα"

Ο χιλίαρχος Δημήτριος Φλέσιας.

(υπογραφή) Δημήτριος Φλέσιας

Σεβαστό 'Εκτελεστικό

Generation 1 (cont.)

'Η Σεβαστή Διοίκησης με την ύπ' αριθ. 1061: διαταγή τού προσανήκοντος 'Υπουργού μ' έστειλε κατά το παρελθόν έτος εις την επαρχία Πύργου με διακοσίους πενήντα στρατιώτας και με τον Νικήτα Φλέσσαν δια να καθησυχάσω τας τότε διατρεχούσας εις την ρηθείσαν έπαρχίαν ταραχάς και να συλλάβω τούς πρωταίτιους και τούς φονείς.

Τάς (...), τούς πολέμους και τα όσα έδοκίμασα ως γνωστά δεν τα αναφέρω, αλλά τούτο μόνον λέγω, ότι τα οποφασισθέντα από την Σ: Διοίκησιν δια να πληρώσουν οι άνωθεν πρωταίτιοι και φονείς - ποδοκόπια εμού και των στρατιωτών μου προς 25:γρ: έκαστο, τα οποία τότε εξ ιδίων μου έμπροσθεν φανερώς έπλήρωσα, μου λείπουν ακόμη, καθώς οι πρωταίτιοι και οι φωνείς δεν μου τα απεκρίθησαν.

..Έρχομαι λοιπόν έχω έπίτροπόν μου

Τή 10: 'Ιανουαρίου τού 1825

Πύργος

ο ευπειθέστατος 'Αντιστράτηγος

Δημήτριος 'Ηλιού Φλέσιας (ΓΑΚ, 'Εκτελεστικόν Φ. 51)

Κατάλογος των εις διαφόρους επαρχίας ευρισκόμενων στρατιωτικών Σωμάτων εις 'Αρκαδίαν.

Κόλι Σουλιμά

Εις έπαρχίαν Γαστούνης

Δημήτριος Φλέσιας 90 2562 7606

Τή 24: Φεβρ: 1825 Ναύπλιο (ΓΑΚ, 'Υπ. Πολ. Φ. 57) 'Ιωάννης Κωλέπτης

Προς το έξοχων υπουργείο των Πολεμικών Τα όσα δεινά δοκιμάζω από τούς στρατιώτας μου Σεβαστή μου Διοίκησης έμπορεί να τα πληροφορηθή υπό τούς εδώ επάλληλους υπουργούς της. Το στρατιωτικό μου Σώμα, το οποίον συνίσταται υπό διακοσίους στρατιώτας έκτος τού ότι θέλει διαλυθή εις την τόσον κρίσιμον αυτήν περίστασιν, ήμπορεί και να με κακοποιήση εκ τής χρηματικής μου αδυναμίας. 'Εγώ υφ' ου κατεξόδευσα το ιδικόν μου όλον, έζήτησα ακολούθως να πληρωθώ δια να δυνηθώ να βασταχθώ, και αντί γρόσια μου δίδονται γράμματα δια να πληρωθώ ύστερον, αλλ' οι Στρατιώται δεν βλέπουν γράμματα, αλλ' ευγάζουν ψυχάς ανθρώπων, επειδή είναι ξυπόλυτοι και γυμνοί!

"Έρχομαι λοιπόν δια τής παρουσίας μου να παρακαλέσω δια τού έξοχου υμών υπουργείου την Σεβαστή μου Διοίκησιν δια να μου πληρώση καν (;) εις μετρητά τα τρία ταύτα μηνιαία ότι αλλέως μήτε εγώ ημπορώ να υπάρξω πλέον, μήτε το Σώμα μου να βασταχθή.

Αυτά δε είναι ως ακολούθως.

Μισθός Στρατιωτών διακοσίων από την αη Δεκεμβρίου:

μέχρι αης Μαρτίου:

Γρόσια: 15000:

δια πέντε άλογα μας εις ένα μήνα όπου έκαθήσαμε..... εις Πύργον ..150

το όλον δεκαεννέα χιλιάδες:-

..... 19850

Ταύτα δε παρακαλώ την Σεβαστήν Διοίκησιν δια τού έξοχου υμών υπουργείου να μου πέμψη όσον τάχιστα μέσον τού αυτοθι θείου μου εις μετρητα δια να βασταχθώ μέ το Σώμα μου να πολεμήσω τούς τούρκους.

τή 25 Φεβρουαρίου: 1825 Εκ Πύργου

Ο Εύπειθής πατριώτης

διμήτρης ήληού φλέσιας (ΓΑΚ, 'Υπ. Πολ. Φακ. 57)

Περ. Γ Αριθ. 5317

Προσωρινή Διοικήσεις τής 'Ελλάδος Το 'Εκτελεστικό Σώμα

Προς το υπουργείο τού Πολέμου.

Διατάσσεται το 'Υπουργείο τούτο να έπιτάξη τον Δημήτριον ήλιού Φλέσιαν να στρατολογήση εισέτι τόσοσους στρατιώτες ώστε να συμπληρωθή από διακοσίους πενήντα, το υπό την οδηγία του στρατιωτικό Σώμα, και να υπέλθη όπου προδιετάχθη.-

Generation 1 (cont.)

Τή 20. Μαρτίου 1825 Ναύπλιον

Ο αντιπρόεδρος γηκα Μπόταση
αναγνώστης στυλιολογίας

Ήλωνης Κωλέττης

Ο Προς: Γενικός Γραμματεύς

Δ. Χρηστίδης

επί τού νώτου: διαταγή στρατολογίας και εκστρατείας Δημ: ήλιού Φλέσια μέ 250.

(ΓΑΚ, Ύπ. Πολ. Φοκ. 67)

Περ. Γ. Αριθ.4245

Προς τον Γενικόν Φροντιστήν τού στρατοπέδου των Παλαιών Πατρών

Ο Γενναιότατος αντιστράτηγος Κύριος Δημήτριος ήλιού Φλέσιας διετάχθη παρά τής Σεβαστής Διοικήσεως όπως, συμπαραλαβών τούς υπό την οδηγία του διακοσίου στρατιώτας έκστρατεύση εις την πολιορκία παλαιών Πατρών.

Το υπουργείο τούτο σε Ίδεάζει τον διορισμό τούτον τής Διοικήσεως, προς οδηγία σου, και έκτέλεσιν των χρεών σου.

Έν Ναυπλίω τή 20 Μαρτίου 1825

Περ. Γ. Αριθ. 4244

Προς τον Γενναιότατον Αντιστράτηγον Κύριο Δημήτριον ήλιού Φλέσια

Κατ' επιταγή τής Σεβαστής Διοικήσεως, διετάχθη ο Γεν. Φροντιστής τού στρατοπέδου παλαιών Πατρών, να δίδη εις τούς υπό την οδηγία σου διακοσίου στρατιώτας, και προς την Γενναιότητά σου τας αναγκαίας τροφός και σιτηρέσια

Έν Ναυπλίω τή 20 Μαρτίου 1825

Έπί τού νώτου: Αριθ. 4244 / 4245

ο φροντιστής Π. Πατρών να δεχτή ερχόμενο τον Δ. ήλιού Φλέσια

ενερ: τή 20 Μαρτίου (ΓΑΚ, Ύπ. Πολ. Φ. 67) 825

Περ. Γ. Αρι: 5325

Το Ύπουργείο του πολέμου

Προς το Σεβ: εκτελεστικό Σώμα:-

Έκ του εσώκλειστου αντιγράφου τής αναφοράς του εξοχότατου υπουργού των

Έσωτερικών κύριου Γρηγορίου Δίκαιου , προς το ύπουργείον τούτο, εκ μέρους του ανεπιού του Δημητρίου, και του αδελφού του Κ. Νικήτα,

"Όσα δε έδοκίμασαν και δοκιμάζουν από τας ενοχλήσεις και ταραχάς των στρατιωτών των, εκ τής μεγάλης χρηματικής ελλείψεως

Το ύπουργείον έγκρίνει την δικαία αίτησιν

Τή 17" Απριλίου 1825 Ναύπλιον

επί τού νώτου: αριθ. 5325

Προς το Σεβ. Έκτελ. Σώμα. ο άγιος Άρχ. Γρηγόριος Δίκαιος , προβάλλει δι' αναφοράς του να γίνη έξοικονόμησις εις τον αδελφόν του Νικήταν και ανεπιόν του, ως υπέρ των Νόμων αγωνισαμένους.

ένεργήθη τή 17 Απρίλη. 1825 (ΓΑΚ, Ύπ. Πολ. Φ. 74)

Σημειώσεις Φωτάκου: «Έκ τής Τριπολιτσάς έξεστράτευσεν εις Λεοντάριον, (:ο Παπαφλέσσας) και καθ' οδόν απήνητησε τον ανεπιό του Δημήτριον Ήλιού Φλέσιαν, εις τον οποιόν παρήγγειλε πριν αναχωρήση από την πολιορκία των Πατρών, έχοντα και τούτον έως 150 στρατιώτας, Μεγαρείς, Δερβενοχωρίτας και τινάς Σαμποζότας. ...» («Απομνημονεύματα» Εκδ. "Φιλολογικά Χρονικά" σ. 391)

20 Μαΐου 1825 "... και οι έφοδοι έγινοντο συνεχείς και αδιάκοποι, έως ότου κατόρθωσαν να πηδήσουν μέσα εις τού Άρχιμανδρίτου το οχύρωμα. Τούτο ειδών ο ανεπιός του Δημητρίου, έπετάχθη υπό το ιδικόν του οχύρωμα και έτρεξε δια να βοηθήση τον Θειον του, ο οποιός εκινδύνευεν. Τότε ο Φλέσιαν τον διέταξε να γυρίση γλήγορα εις το οχύρωμά του δια να το κρατήση και ενώ έγύρισεν οπίσω και έπλησίασεν εις το οχύρωμα του ηύρε τούς Τούρκους μέσα εις αυτό. εκεί δε κτυπών και κτυπούμενος υπό πολλών Τούρκων έχάθη και αυτός και οι στρατιώται του οι οποίοι δεν ήξεύρομεν πόσοι ήσαν, και αν απ' αυτούς έσώθησαν κι πόσοι. (Φωτάκος σελ. 39

Εις το έργον του "Βίοι Πελοποννησίων ανδρών" εκδ. "Φιλολογικά Χρονικά" 1960,

Generation 1 (cont.)

σελ. 48, ο αυτός Φωτάκος γράφει τα εξής:

"ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΟΥ ΦΛΕΣΑΣ Ούτος υπήρξε στρατιωτικός και υπηρέτησε την πατρίδα ως τοιούτος, παρακολουθών πάντοτε τον μεγαλουργό 'Αρχιμανδρίτη Φλέσιαν. Έπεσε δε μαχόμενος κατά την εν Μανιάκι ένδοξο εκείνη μάχη, διότι καθ' ήν ώρα οι Τούρκοι πήδησαν εις το οχύρωμά του θείου του και έλιανίζοντο μέ τα σπαθιά, ούτος δια να προφυλάξη τον θείον του να μη τον σπαθίζουν οι Τούρκοι, τον αγκάλιασε και ούτως έπεσαν και οι δύο μαζί."

Στις 17 'Ιουλίου 1825, ο αδελφός του 'Ιω. 'Ηλ. Φλέσιαν υπέβαλε προς εκκαθάριση λογαριασμούς εξόδων, του βιογραφούμενου, κατά διάφορους εκστρατείας. (ΓΑΚ, 'Υπ. Πολ. Φ. 106)

Περίοδος: Γ 'Αρ.: 2329

Προσωρινή Διοίκησης τής 'Ελλάδος

Το υπουργείο τής Οικονομίας

Προς το 'Εθνικό Ταμείο.

Διευθύνεται αυτόθι ο κύριος 'Ιωαννης 'Ηλιού Φλέσιαν δια να πληρώση γρόσια είκοσι πέντε χιλιάδες. αρ: 25000: δια το εν τρίτον τής Β: δόσεως των προσόδων τής Νήσου Σάμου. τα οποία λογίζονται δια το άτομο τού μακαρίτου Δημητρίου 'Ηλιού Φλέσιαν, όντος εις των ενοικιαστών τής Νήσου τούτης.

τή: 25: Αυγούστου 1825: Ναύπλιον

Ο υπουργός τής Οικονομίας (υπογραφή δυσανάγνωστος)

Τ.Σ. Ο Γεν: Γραμματεύς Νικόλαος Οικονόμου

Στις 31 Αυγούστου 1825 ο αδελφός τού 'Ιω. 'Ηλ. Φλέσιαν ζητούσε μέ αναφορά του, να διαταχθή ο γραμματεύς του βιογραφούμενου να παραδώση τα κατάστιχα των λογαριασμών του Δημ. Η. Φλέσιαν δια να γίνη εκκαθάριση αυτών, να εγκριθούν από το 'Υπουργείο και να δοθούν στην οικογένεια του εθνομάρτυρα τα όσα έδικαιούτο.

(ΓΑΚ, 'Υπ. 'Αστυν. Φ. 17)

- Το 'Υπουρ. Πολέμου απέστειλε προς τον αδελφό του βιογραφούμενου την κατωτέρω επιστολή.

Προς τον κύριο 'Ιωάννη 'Ηλιού Φλέσιαν

'Επειδή ή διορισθείσα επιτροπή να θεωρήσει την διαφορά την αναμεταξύ του μακαρίτου αυτάδελφου σου Δημητρίου και 'Αναγνώστου Λογοθετοπούλου ανέφεραν εις το 'Υπουργείο τούτο ότι έμεναν ο αδελφός χρεώστης δια μισθούς και σιτηρέσια των στρατιωτών αυτού γρόσια 2.060:

Διατάττεσαι να πληρώση εις αυτόν την ποσότητα αυτήν κατά την απόφασιν τής επιτροπής ως κληρονόμος του αυτάδελφου σου, επειδή είναι μισθοί παλαιοί και στενοχωρείται όχι ολίγον καθ' έκαστη οπό τούς στρατιώτας του.

Το 29 Σεπτεμβρίου 1825 'Εν Ναυπλίω.

('Εκ του 'Αρχείου αντιγράφων Μ.Η. Φερέτου)

Οί αδελφοί του 'Ιωάννης, Παναγιώτης και 'Ηλίας διά τής από 14 Νοεμ. 1846 αίτήσεώς των προς την επί του αγώνος εξεταστική επιτροπή αναφέρουν περί τής δράσεως του πατρός των 'Ηλία και Άξιος του πατρός μας υιός φαινόμενος ο αδελφός μας Γεώργιος "Έτερος αδελφός μας Δημήτριος μέτοχος των πατρικών αρετών προεκινδύνευσε εις όλες τας ανωτέρω, ως και αλλαχού συναφθείσας μάχες, πεσών ενδόξως εις την εν Μανιακίω αίμοτηράν και πεισματώδη διότι ένόμισεν ανάξιον του χαρακτήρα του "Έλληνας να υποχωρήσει μολονότι μέγα μέρος του ύπ' αυτόν σώματος αποδειλιάσαν προς την τρομερά πραγματική του εχθρού δύνομιν εγκατέλειψε τας τάξεις του. Αυτά τα τρία θύματα προσέφερε εις τον Βωμό της έλευθερίας ο οίκος μας

- iv. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΗΛΙΑΣ ΦΛΕΣΣΑΣ was born in 1793 in Γαρδίκι, Καλαμών. He died in 1850 in Πολιανή, Καλαμών.

Notes for Κωνσταντίνος Ηλίας Φλέσσας:

Αναφέρεται στο γενεαλογικό δένδρο του Peter Dickson (Δικαίου) απο την Αμερική

Generation 1 (cont.)

Στα ΓΑΚ στο Αρχείο των αριστείων έχει παρασημοφορηθεί με αριστείο. Θα ψάξω να βρω περισσότερες λεπτομέρειες.

- v. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΗΛΙΑ ΦΛΕΣΣΑ was born in 1797 in Γαρδίκι, Καλαμών. She died in Γαρδίκι, Καλαμών.
- vi. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΗΛΙΑΣ ΦΛΕΣΣΑΣ was born in 1798 in Γαρδίκι, Καλαμών. He died in Nov 1822 in Εφωνεύθει κατά την άλωσιν του Ναυπλίου.

Notes for Γεώργιος Ηλίας Φλέσσας:

Σημειώσεις ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΗΛΙΑΣ ΦΛΕΣΣΑΣ:

Ανεψιός του Παπαφλέσσα, γεννηθείς εν Γαρδικίω των Καλαμών τώ 1798. Έλαβεν μέρος εις την άλωσιν των Καλαμών, εις την μάχην της Τριπόλεως, εις την μάχην του Βαλτετσίου και την άλωσιν του Ναυπλίου τώ 1822, καθ' ήν εφονεύθη ηγούμενος εκατόν Μεσσηνίων.

Φλέσσας Γεώργιος τού 'Ηλία

'Αναφέρεται σέ κατάλογο ανδρών τού 'Ιωάννου Νικήτα Φλέσσα

(βλ. έφημ. "ΗΧΩ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ" 12 Μαΐου 1966)

Υιός, τού, αδελφού τού Παπαφλέσα, 'Ηλία

'Εγεννήθη το 1798

-1821. Έπολέμησε ως κατώτερος 'Αξ/κος εις το Σώμα τού πατρος του και έλαβε μέρος εις τήν άλωσι τής Καλαματας, εις τή μάχη τής Καρύταινας, τού Βαλτετσίου, εις τήν πολιορκία και τήν άλωσι τής Τριπολεως. (οπου, τραυματισθείς απεβίωσε ο πατήρ του)

-1822 "Έλαβε μέρος στή μάχη τών Δερβενακίων..

Νοέβριος 1822 μετέχων τής πολιορκίας τού Ναυπλίου, ηγούμενος 150

Μανιατών, έπεσε πρό τού Ναυπλίου κατά τήν άλωσί του. .

Οι 'Ιωαννης, Ποναγιώτης και 'Ηλίας, 'Ηλία Φλέσσα σέ αίτησί τους απο 14 Νοεμβρίου 1846, προς τήν επί τού αγώνος έξεταστικήν έπιτροπήν, μεταξύ άλλων αναφέρουν "... 'Αξιος τού πατρος μας υιός φαινόμενος ο αδελφός μας Γεώργιος παρηκολούθησεν εις όλας τάς ανωτέρω μάχας τον πατέρα μας, μετα τον θάνατον τού οποιου λαβών τήν αρχηγίαν έπολέμησεν ένδόξως, εις το Δερβενάκι τού "Αργους μετά τού Δράμολη, προσενεγκών έαυτόν θύμα τής έλευθερίας κοτά τήν έκπορθησιν τού Ναυπλίου"

Σέ πιστοποιητικό έκδοθέν "έν Καλάμαις τή 12 'Ιουνίου 1865" υπό 'Αντωνίου Μαυρομιχάλη διαβάζουμε: "... ο ποτέ Γεώργιος Ηλ. Φλέσσας απ' αρχής τού υπέρ ανεξαρτησίας τής πατρίδος ίερού αγώνος δράσας τά όπλα έδραμε κατα τών έχθρών τής πατρίδος και παρευρέθη ως πλαρχηγός εις τας μαχας Καρυταίνης, Βαλτετσίου, Δερβενακια κατά τού Δράμαλη και ως εις τών τεσσαρων οπλαρχηγών απ' αρχής τής πολιορκίας Ναυπλίου μέχρι τής πτώσεώς του δείξας οπαραδειγμάτιστον γενναιοτητα ..." ήμερομηνία ύπογραφή

- vii. ΜΑΡΙΑ ΗΛΙΑ ΦΛΕΣΣΑ was born in 1799 in Γαρδίκι, Καλαμών. She died in Γαρδίκι, Καλαμών.
- viii. ΗΛΙΑΣ ΗΛΙΑΣ ΦΛΕΣΣΑΣ was born in 1821 in Γαρδίκι, Καλαμών. He died in Γαρδίκι, Καλαμών.

Notes for Ηλίας Ηλίας Φλέσσας:

Φέρει τ' όνομα του πατέρα του που σκοτώθηκε στην άλωση της Τρομπολιτσάς το 1821.